

HVALER MENIGHETSBLAD

NR 4 - 2023

76. ÅRGANG

**JULEREFLEKSJON
FRA BISKOPEN**

Side 6-7

**ALDERSBESTEMMELSEN
AV HVALER KIRKE**

Side 16-17

**JULE-
EVANGELIET**

Side 32-33

DEN NORSKE KIRKE

Hvaler menighet

kirken.no/hvaler

Kirkekontoret (Kirkens hus)

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

Tlf: 474 79 730

post@hvaler.kirken.no

Hvaler sokn

Ole Edvin Utaker,

Tlf: 982 46 551

o.utaker@gmail.com

Hvaler menighetsblad

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

hvalermb@outlook.com

Ansvarlig utgiver:

Hvaler menighetsråd

post@hvaler.kirken.no

Kontonummer 1506.23.78902

Redaksjonskomité:

Ragnar Bjørck, Grethe Hummel,

Einar Morland, Dag Plau og

Ellen Bjørnvall Viker

Ansvarlig for annonsesalg:

Dag Plau. Tlf: 952 27 449

dag@plau.no

Trykk:

Aksell AS, Fredrikstad

aksell.no

ANSATTE:

Grethe Hummel

sogneprest

Tlf: 481 83 510

grethe@hvaler.kirken.no

Marius Kjølholt

kirketjener

Tlf: 483 92 297

marius@hvaler.kirken.no

Jenny Schorpen

kirketjener

Tlf: 907 13 680

jenny@hvaler.kirken.no

Jan Heier

Kirkeverge/daglig leder

Tlf: 474 79 730

jan@hvaler.kirken.no

kirkevergen@hvaler.kirken.no

Foto side 1: Anne Lise Eriksen

Foto side 3: Sigrid Bjørck

Julehilsen fra Grethe	4
Advent og jul i Hvalerkirkene	5
Julerefleksjon fra biskop Kari Mangrud Alvsvåg.....	6
Borgs nye bispekåpe.....	8
Under himmelbuen	10
Menighetsrådets leder har ordet	12
Menighetsrådet melder	13
Fra ordfører Mona Vauger.....	14
Aldersdatering av Hvaler kirke	16
Intervju med Bjørn Reffsgård.....	18
Den glemte kunstner	22
Julens salme.	25
Juletreet fra havet	26
Våre juleblomster.....	28
Julens begivenhet	30
Juleevangeliet	32
Bibelhistorie fra gamle skolebøker.....	34
Konfirmanter i kirkene våre 2024	36
Putten-Legatet	41
Road worlds for seniors.....	44
Barn og unge – Hva skjer i januar, februar og mars 2024	46
Barnas side	47
Babysang og knøttesang	48
Stjernekoeret.....	49
Guddommelig vann.....	51
Midler fra Putten-Legatet	52
Takk fra kirketjenere	52
Konsert og innsamling til nytt flygel.....	56
Fra foreningslivet på Hvaler.....	58
Gudstjenester vinteren 2024.....	60
Sorg og glede i våre kirker.....	63

Grethe Hummel

JULEHILSEN

Hva er jul for deg?

For meg har jul alltid vært «himmel på jord».

Med dårlig økonomi og mange barn klarte mine foreldre å gjøre juledagene til en opplevelse av himmel. Noe annerledes, noe større og bedre enn hverdagene, lys, varme og kjærlighet og håp inn i det som var vanskelig.

Mine søsken og jeg har bevart tradisjonen i egne familier. Forventningene økte med alderen, det var så mye som måtte gjøres og ordnes de siste ukene før jul og langt inn i juledagene. Tanken om jul som himmel på jord ble mer og mer uoverkommelig. Alderen gjør meg mer oppmerksom på egen utilstrekkelighet og egne begrensninger. Det er mye som ikke blir som det var før.

Kan likevel jul gi meg og de rundt meg et glimt av himmel?

Poeten Wera Sæter sier i et dikt hun kaller «Grensene»:

*Mer er vi ikke,
ikke større, ikke flinkere, ikke sterkere.
Vi er ikke mer enn dette, dette lille.
Disse grensene.
De er vår virkelighet, med dem skal vi lære å elske.
De er elsket.
Hele tiden prøver vi å sprengte dem.
Vi strever for å orke det vi ikke orker.
Hvem elsker sin tretthet?
Vi prøver å kunne det vi ikke kan.
Hvem elsker sin avmakt?*

Avslutningen av diktet ble en tankevekker for meg inn i årets advents- og juletid. For juleevangeliet er en fortelling om at Gud selv kom til verden og våre grenser. Slik Wera Sæther uttrykker det:

*Han kom og ble barn.
Han kom og ble tid.
Han kom og ble fattig.
Han var sulten, trett og forlatt.
Han kom og ble grense, slik elsket han oss.
Når skal vi elske oss med hans kjærlighet?*

Helt uavhengig av hva vi og andre får til og ikke, helt uavhengig av stjerner i vinduer, juletre og pynt, gaver og mat, kan jul være himmel på jord. Også i land med krig og ufattelige tragedier vil kirkerommet fylles av himmelsk fred og et hellig nærvær, noen minutter i en tung tid.

Evangelisten Johannes sier: «Lyset skinner i mørket, og mørket har ikke overvunnet det».

På Hvaler inviterer Røde Kors og Hvaler menighet til fellesskap og god mat i Kirkens hus på julaftens formiddag. På Dypedalåsen og i begge kirkene feires julegudstjenester med sang og musikk og undring omkring det nyfødte barnet Jesus, født inn i et land i krig. Og englene sang om fred på jord.

En velsignet julehøytid ønskes dere alle!

Advent og jul

I HVALERKIRKENE

KONSERTER:

10. desember kl. 15 i Spjørøy kirke
Julekonsert med Hvaler Musikkforening.
Gratis inngang.

10. desember kl. 17 i Hvaler kirke
Adventkonsert. En gave fra Hvaler
Sanitetsforening til Hvalers befolkning.
Gjestartist Maria Mohn.
Hvaler Trivselskor deltar. Gratis inngang.

17. desember kl. 16 og kl. 18:30 i Spjørøy kirke
Julekonsert med Hvaler Trivselskor.
Gratis inngang.

20. desember kl. 19 i Hvaler kirke
Julekonsert. Anne May Sandvik Olsen med
familie og venner. Billetter kr 150.

GUDSTJENESTER:

3. desember kl. 11 i Spjørøy kirke
Adventsgudstjeneste. Musiker Frank Nordensten
og prest Grethe Hummel.

10. desember kl. 11 i Hvaler kirke
Adventsgudstjeneste med Luciaprosesjon.
Stjernekorset deltar ved leder Ellen Viker. Musiker
Mats-André Soli og prest Maria Vassli Gjære.

17. desember kl. 11 i Spjørøy kirke
Vi synger jul – en gudstjeneste med julens sanger
og musikk. Kirkemusiker Marte-Kari Melkerud og
prest Grethe Hummel.

Julaften kl. 12 på Dypedalåsen eldrecenter
Julegudstjeneste. Musiker Ken Phillips og prest
Grethe Hummel.

Julaften i Hvaler kirke

- **kl. 14:30** Julegudstjeneste. Kirkemusiker
Ken Phillips og prest Tore E. Thorkildsen.
- **kl. 16** Julegudstjeneste. Kirkemusiker
Ken Phillips og prest Tore E. Thorkildsen.

Julaften i Spjørøy kirke

- **kl. 14:30** Julegudstjeneste med lokale solister.
Musiker Magne Kaspersen og prest
Grethe Hummel.
- **kl. 16** Julegudstjeneste med lokale solister.
Musiker Magne Kaspersen og prest
Grethe Hummel.

1. juledag kl. 12 i Hvaler kirke (merk tiden)
Høytidsgudstjeneste. Kirkemusiker Fredrik André
Olsen og prest Grethe Hummel.

SE, EN STJERNE!

En utålmodig gutt napper pappa i jakken og peker bortover gaten. Pappaen kaster et blikk i retningen gutten peker. Han tenker distraheret; er det ikke stjerner overalt nå? Det er langt ut i desember, og det henger stjerner i et hvert vindu eid av et menneske med respekt for seg selv. – Ja, gutten min, svarer han mens han lynraskt scroller handlelista på mobilen, det stemmer sikkert, det er mange stjerner i vinduene nå. Det er fordi det er desember. Det er snart jul. Da er det vanlig, ja, det er en tradisjon, å pynte med stjerner i vinduene. – En tradisjon? Gjentar gutten. Han ser ut til å være omkring ni–ti år. Kledd i en litt for stor mørkeblå regnjakke, og med en grønn lue dratt langt ned over ørene. Hva er en tradisjon?

Pappen svarer igjen raskt og uten særlig innlevelse: Det er noe vi gjør om igjen og om igjen. Hvorfor det? Gutten gir seg ikke. Er visst av det vitebegjærlige slaget. Da stanser pappaen og puster to ganger mens han tenker seg om. Han bestemmer seg for å la handlelista vente, og foreslår at de skal sette seg på kafe og snakke litt om tradisjoner. Gutten lar seg ikke be to ganger. Han er temmelig våt i joggleskoa. Det blir kakao med krem og pepperkaker på begge to. Vaglet opp på barkracker ved vinduet, med en lysende stjerne som nesten stikker spissen ned i krøllene til far, snakker de om tradisjoner og jul.

Pappa forteller at tradisjoner er betydningsfulle, fordi de minner deg om at du ikke er alene og ikke må bære hele livet på egne

skuldre. Du hører sammen med andre, noen som har levd før deg, og noen som skal leve etter deg, og du hører sammen med de du lever sammen med nå. Og siden så mange tenner en stjerne i vinduene sine nå i desember, og vi gjør det selv, vet vi at vi hører sammen med andre som tenner stjerner. Gutten lurer på hvem som fant på det. Det vet ikke pappa, men han kommer på fortellingen om de tre vise menn fra Østen som fulgte stjernen den første julen i Betlehem. Han forteller med innlevelse om hvordan disse magikerne trodde at når en viss stjerne ble tent på himmelen, da var det tegn på at jødernes konge var født, og at de ville reise av sted for å se kongebarnet. Han forteller slik han husker den underlige fortellingen om Kaspar, Melkior og Baltasar som følger stjernen og drar mot Betlehem.

Og se, stjernen som de hadde sett gå opp, gikk foran dem inntil den ble stående over stedet der barnet var. Da de så stjernen, ble de fylt av jublende glede! (Matteus 2,9)

– Hvorfor det? Spurte gutten. Pappaen sa at han tror de ble så glade fordi det barnet var Guds kjærlighet som ble født på nytt inn i verden. Og den verdenen var i ferd med å miste håpet. Folk levde under okkupasjon, og mange var i krig. – Akkurat som nå da, pappa? – Ja, litt som nå, svarte pappa.

– Mange mennesker lever i krig, og mange er i ferd med å miste håpet. Men vet du hva, gutten min? Alle de stjernene som er tent i vinduene nå, minner oss om at vi ikke trenger miste håpet, det er allerede her. Akkurat som de vise menn lette etter kongebarnet som allerede var født. Guds kjærlighet er her hos oss allerede. Det kan bare være litt vanskelig

å få øye på den. Når krigsbildene raser på skjermene våre, og når folk er slemme mot hverandre, eller når naturen blir ødelagt og det regner så mye at elvene flommer innover land og hus og ødelegger hjemmene til folk vi kjenner. Da må vi se etter stjerner, etter lyspunkt, som kan minne oss om at vi ikke er alene, vi hører sammen med hverandre. – Ja, og med Gud, sa gutten. Det er Gud som har tent stjernene på himmelen, tror jeg. – Ja, sa pappaen. Det tror jeg også. Det er Gud som har tent stjernene. Så kanskje vi skal dra hjem og henge opp en stjerne vi også. Vi må ikke glemme at vi hører til blant dem som tenner stjerner. Og at vi er blant dem som tror at håpet er her, midt iblant oss. Vi må bare gjøre mer som de vise menn: søke etter håpet, lete etter det, og når vi får øye på det: Vise andre det, så stadig flere kan føle og se håpet i sine liv.

Kari Mangrud Alvsvåg

BORGS NYE BISPEKÅPE

TEKST: DAG-KJETIL HARTBERG
KIRKEFAGSJEF I BORG

Da biskop Kari Mangrud Alvsvåg ble vigslet til biskop i Fredrikstad domkirke 24. april 2022, var det i bispedømmets flotte, men også temmelig tunge og omfangsrike bispekåpe. En biskop er mye på farten i bispedømmet, og bruker bispekåpen i mange ulike anledninger. Det ble derfor ganske raskt klart at det var behov for en lettere og mer reisevennlig kåpe. Tekstilkunstneren Anita Eriksen Zagury fikk oppdraget. Hun har blant annet laget reisekåpe til Oslo biskop. Zagury har sagt at arbeidet med kåpe til Borg var en morsom og spennende prosess der biskopen deltok aktivt i utformingen.

VI SKAL HER FORTELLE LITT OM SYMBOLIKK, FARGE OG MATERIALER

Materialet som ble valgt var råsilke. Sterkt og lett. Fargen er himmelblå, og inspirert av fargen på kappen Maria Jesus mor ofte fremstilles med i kunsten.

Maria blir ofte framstilt med blå kappe eller bakgrunn, en henvisning til «himmeldronningen» i Johannes Åpenbaring kapittel 12, vers 1 som forteller om «en kvinne som var kledd i solen, med månen under sine føtter og med en krans av tolv stjerner på hodet.»

Vi tror at denne tilknytningen kan ha oppstått i Det bysantinske rikets tidlige periode, omkring år 500 e.Kr., da blått i denne delen av kristenheten ble ansett som «keiserinnens farge».

For å vise at man tilba Maria, ble hun derfor framstilt med blå keiserinnekappe.

Det dytblå fargestoffet ultramarin ble framstilt fra lasurstein, en bergart som ble utvunnet i Afghanistan og fraktet derfra til Europa. Blåfarge var følgelig svært kostbar og bare forbeholdt de rikeste.

Blå er jo også naturlig nok himmelens farge, og dermed også symbol på det himmelske, og kan assosieres med sannhet og trofasthet.

Som bærer av himmelkongen er det derfor heller ikke rart at Maria tildeles den blå fargen i kirkekunsten.

Gjennom dette er også det blå blitt et uttrykk for det kvinnelige, og det var ikke uvesentlig når det skulle velges farge på den nye bispekåpen. En bispekåpe kan fort oppfattes som et uttrykk for den patriarkalske makten som lenge har vært dominerende i kirken. Det var viktig for biskop i samarbeid med kunstneren å lage en feminin og lett versjon.

OM SYMBOLENE PÅ KÅPA:

Både på bryst og i nakke finner vi et tydelig malteserkors. Malteserkors eller Johanitterkors har vært diakonenes merke i moderne tid. De åtte spissene representerer de åtte saligprisningene fra Bergprekenen, som også var de åtte dydene Malteser – og Johannitterridderne etterstrebet: Trofasthet, fromhet, frimodighet, tapperhet, heder og ære, dødsforakt, omsorg for fattige og syke og omsorg for kirken.

Lenger nedover på kappen finner vi sommerfugler; et kristent symbol som spiller på forvandlingen som skjer i de ulike stadiene til sommerfuglen.

I kirkekunsten symboliserer den Kristi oppstandelse og det kristne håp.

Så har denne kåpen en helt unik og spesiell effekt: Det er brodert symboler også på innsiden av den! Også her finner vi sommerfugler.

Når biskopen strekker ut armene og lyser velsignelsen er det som om sommerfuglene flyr ut i verden med budskap om håp og om Jesu seier over dødskreftene!

Målet var at bispekåpen skulle være ferdig til biskopens første visitas, som skulle gå til Hvaler menighet første uka etter påske.

Og det gikk bra! Den ble både vist frem på baby-sang og brukt på gudstjenester.

Naturen på Hvaler med blå himmel og blått hav utgjorde de beste omgivelser for denne premieren på et nydelig stykke kirkekunst som biskopen er veldig glad for å kunne bruke.

Fem om dagen

HVERDAGSGLEDE

Det kan se ut som om Moder jord har tatt opp kampen mot menneskene. Jorda orker ikke mer av menneskenes framferd. Orker ikke flere maskiner, ikke flere våpen, ikke mer hat. Ja, kanskje jorda prøver å kaste oss av, prøver å skylle oss vekk fra jordens overflate med voldsomme regnskyll og påfølgende flom. Over TV-skjermen flimrer bilder av hus og biler som flyter gjennom gatene, elver så breie som fotballbaner der det før har vært små bekker, lere og sten som rausert ned fjellsidene og tar med seg gård og grunn til folk. TV-skjermen renner over av fortvilede mennesker som har mistet alt de eide.

Skakende og katastrofale jordskjelv som knuser, dreper og legger landsbyer øde forsterker miljøkatastrofeinntrykkene. Foreldre mister barn, barn mister foreldre, brødre og søstre, tanter, onkler og besteforeldre blir begravd under sten og sement.

I flere land i alle verdensdeler raser krig. Barn, unge kvinner og sivile drives på flukt, lemlestes og dreptes. Sivile som ikke ønsker krig, som vil leve i fred, som vil gå på skolen, spise seg mette og leke i gata uten frykt. Statsledere fra fjern og nær fordømmer og prater, møtes og holder pressekonferanser, men hjelper det? TV viser bilder av barn på operasjonsbordet, blod, avrevne kroppsdeler, mennesker som pakker inn sine døde og begraver dem.

Vi gråter og fortviler. Orker vi leve med dette? Hvordan skal vi takle alt det vonde og vanskelige?

Five Ways to Wellbeing er en veiledning utviklet av britiske helsemyndigheter for å forbedre mental helse og trivsel.

Hold kontakten: Oppretthold positive relasjoner med venner og familie, og delta i sosiale aktiviteter.

Vær aktiv: Delta i fysisk aktivitet som du liker, og som passer til din fysiske evne.

Lær noe nytt: Lær en ny ferdighet eller delta i en ny aktivitet for å utfordre deg selv.

Vær oppmerksom: Vær oppmerksom på øyeblikket og prøv å legge merke til tingene rundt deg.

Gi: Gi tilbake til samfunnet ved å hjelpe andre eller delta i frivillig arbeid.

På Dagsrevyen 23. november forteller professor Espen Røysamb at det er helt naturlig og viktig at vi reagerer, det hadde vært ille hvis slike scener ikke gikk inn på oss. Han sier videre at vi kan ikke som strutsen stikke hodet i sanda og late som ingenting. Samtidig bekrefter han at det kan være viktig å ta seg en pause fra nyheter og det som er vanskelig. I stedet bør vi søke å fylle tiden med noe som gir overskudd. Han peker på at nære, enkle ting ofte er det som gjør folk gladere, som å holde

kontakt med venner og familie. Han refererte til noe som han kalte «5 om dagen hverdagsglede», som kan hjelpe oss til å bevare sinnets helse.

Å holde kontakten og være aktiv er lett å kombinere forresten. Det er hyggelig å gå tur sammen. Tempo er ikke så viktig, men å komme seg ut, prate litt, trekke frisk luft og rette ryggen gjør godt. Den beste mosjonen jeg kan få, er å være ute i og jobbe i hagen. Grave litt her, luke litt der. Følge med på poteter som spirer, blomster som åpner seg, bær som modnes. Ut på høsten kan jeg stikke grepet i jorda og lete etter vinteres potetforsyning. Svett og møkkete, men fornøyd etter dagens dont rusler jeg inn utpå kvelden. God og matnyttig trim.

I Hvalersamfunnet er frivillighet fremdeles en utbredt aktivitet. Å gjøre noe uselvisk, bidra til at andre får en litt bedre hverdag er godt i seg selv. Både barn, voksne og eldre i vårt samfunn hjelper andre på ulikt vis, noe som kommer oss andre til gode. Det er over 100 ulike lag og foreninger i vår kommune, så det burde være noe for alle. I kommunen bor det også nyinnflyttede flyktninger som kanskje både trenger hjelp med språket og til praktiske ting, eller som rett og slett blir glad for å bli bedt på en kopp kaffe.

Å lære noe nytt kan være litt tyngre å få til, men vi som er født før skjermenes tidsalder, har litt av hvert digitalt det går an å sette seg inn i. Og kanskje nettopp du har kunnskaper og ferdigheter som de unge mangler? Å bruke ulike verktøy for eksempel. Da kan du lære bort, det er den aller beste form for hjernetrim.

Å være oppmerksom på øyeblikket, der har jeg noe å trene på. Jeg har lett for å fylle opp tiden med gjøremål som gjør at å ta vare på øyeblikkene nedprioriteres. Men jeg skal bli flinkere, det skal jeg.

En åndelig dimensjon er også til hverdagsglede og støtte. Vissheten om en sterkere kraft og vilje enn min, opplevelsen av å ha en himmel over livet sitt. Et sted jeg kan vende meg med uro og bekymringer, for å samle mot og fasthet, men også med takknemlighet og glede. Anbefales.

Riktig god reise inn i adventstid og jul. Og du, la ikke julen styre deg, ta styringen selv. Nettopp nå i adventstiden er det en god tid for å øve på tilstedeværelse, for å grunne på mysteriet som juleevangeliet forteller om.

Keltisk velsignelse

*Må din vei komme deg i møte,
vinden alltid være bak din rygg,
solens lys leke på ditt kinn,
regnet falle vennlig mot din jord.
Og må Guds gode hånd verne om deg
til vi møtes igjen.*

Tekst: Gammel irsk bønn

Oversatt av: Hans Olav Mørk

God adventstid og jul.

Vennlig hilsen mormor

Kristin Seljebakken

TAKK TIL MENIGHETSRADET 2019 – 2023

Tenk at vår fireårsvakt i menighetsrådet nå er over. Flere av oss, meg selv inkludert, visste vel ikke helt hva vi hadde sagt ja til da vi startet på senhøsten i 2019. Ansvaret er stort; med menighetsbyggende aktiviteter for alle aldersgrupper og, ikke minst, ansvaret for økonomi og drift av kirkebygninger og kirkegårder.

Samtidig med vår oppstart slo koronapandemien til også, noe som førte til at møter ble avlyst. De viktigste sakene ble avgjort i møter på zoom. Kreativiteten ble stor. Jan Heier kom som kirkeverge og har ledet arbeidet fra kontoret med stødig hånd. Takk, Jan!

Av større prosjekter kan jeg nevne at vi fikk slutføre prosjektene som ble startet av forrige menighetsråd; orgelet og sprinkleranlegget i Hvaler kirke. Vi har fått frikjøpt grunn til kirkegård og Kirkens hus fra Opplysningsvesenets fond. Det er bygget kjølerom ved Spjørøy kirke. Vi har startet prosjekter for navnet minnelund ved Hvaler kirke og ny aldersfastsetting av Hvaler kirke. Et større prosjekt med reparasjon av taket og fornying av oppvarmingssystemet i Spjørøy kirke er også godt i gang.

Det var en stor utfordring for menighetslivet med alle restriksjonene vi måtte forholde oss til for gudstjenester og samlinger under pandemien. Mange avlysninger ble også nødvendig. Likevel ble det utendørgudstjenester på julaften, og det ble gjennomført Fest i Guds hus både i 2021 og i 2022. Den første påskennattmessen hadde vi i 2022. I april i år valgte vår nye biskop Kari Mangrud Alvsvåg Hvaler som sitt første sted for bispevisitas.

Det ble ei festuke som fikk vise at kirken er der for folk i alle deler av Hvalersamfunnet.

Vi har også vedtatt Plan for diakoniarbeidet, Kirkemusikalsk plan og nå sist:w Strategiplan for arbeidet i menigheten. Dette vil bli gode verktøy for kommende menighetsråd å arbeide med.

Vi er takknemlige for bevilgningene fra kommunen. Samtidig har vi arrangert egne innsamlinger til menighetsarbeidet som markert ved Drengestua og kunstlotterier.

Jeg vil takke dere i menighetsrådet for tilliten dere har vist meg som leder. Takk for at dere har påtatt dere oppgaver som klokkere og kirkeverter, for deltakelse i dugnader og arbeid i forskjellige råd og utvalg. Takk for engasjement i rådsmøtene og godt samarbeid. Noen av dere vil fortsette i det nye rådet. Vi satser på fortsatt samarbeid i menigheten, – i eller utenfor menighetsrådet.

Tusen takk til det avtroppende menighetsrådet.

Kristin Seljebakken

Planen for navnet minnelund ved Hvaler kirke er nå godkjent hos statsforvalteren. I løpet av vinteren vil det bli skiftet ut jordmasse her. Til minnelunden ønsker vi oss gamle steinstolper/gjerdestolper, 1,5 m høye. Dersom dere har stolper ved gamle gjerder, åker og eng som dere vil gi til minnelunden, kan dere ta kontakt med kirkekontoret, tlf. 474 79 730. Vår målsetting er 10 stolper i løpet av vinteren.

Det nye menighetsrådet ble presentert i gudstjenesten i Spjørøy kirke 15. oktober og det gamle

rådet ble takket av. Begge råd møttes 9. november hvor stafettpinne ble overlevert til det nye rådet.

Menighetsrådet har nå vedtatt en strategiplan for arbeidet i menigheten. Denne beskriver Hvaler-samfunnet og Den Norske kirkes plass som Folkekirke. Biskop Kari kom med flere utfordringer under bispevisitasen, og disse er tatt med i strategiplanen. Nå vil nytt menighetsråd, frivillige og staben arbeide med å sette planen ut i livet de kommende årene. Til dette vil menigheten trenge hjelp av den mangfoldige frivilligheten her på Hvaler-øyene.

Hva angår de to ubesatte stillingene som barne- og ungdomsarbeider og kirkemusiker vil menigheten i vinter løse oppgavene med vikarer og frivillige. Det nye fellesrådet vil ta stilling til nye utlysinger når kommunen har vedtatt budsjettet for 2024. I 2023 har prisstigning, økte lønnskostnader og økte pensjonskostnader ført til usikkerhet når det gjelder drift av de lovpålagte oppgavene fellesrådet har som bl.a. gravferdsforvaltning.

Kjære alle som bor og deltids-bor på Hvaler

Det har vært kommunevalg og vi har fått et nytt kommunestyre med "gamle" og nye politikere. Det er viktig at vi engasjerer oss i politikken på Hvaler. Vi trenger flere av dere unge som har små barn og som kan representere den delen av befolkningen. Har du ideer og tanker om hvordan Hvaler skal være i fremtiden, ikke nøl med å melde deg inn i et politisk parti på Hvaler. Man finner aldri et parti man er 100% enig med, men man kan finne det partiet som er nærmest de verdiene du er opptatt av.

I dag er det ingen som forventer at du som nytt medlem skal bruke mye av din tid på politikk, det bestemmer man selv og tilpasser sitt engasjement etter hva man har tid til. Som medlem har du en viktig stemme som blir lyttet til i politikken. Har du barn, kan du ta med deg barna dine. Det har jeg god erfaring med. Det finnes alltid mange "tanter og onkler" som synes det er fint at noen små er til stede under møter. Min datter lekte kommunestyre med alle bamsene sine da hun var mindre. Nå er hun snart 13 år har sluttet med bamser, men har nok fått politikk og demokrati inn med "morsmelka". Jeg tror ikke det er en ulempe.

I tiden fremover er det flere store saker som må løses. I tillegg til å ta oss igjennom dyrtid og renteøkninger, finne løsninger for gang og sykkelveier, Kjøkøysund bru og flere sykehjemsplasser på Dypedalåsen. Jeg ser frem til å lede et kommunestyre der det sitter mange dyktige folkevalgte som vil bruke tiden sin på å finne gode løsninger for vårt Hvaler. I fellesskap skal vi ta vanskelige, men viktige avgjørelser.

Dette blir også en annerledes jul. Å finne julefreden og gleden når det er en grusom krig i Midtøsten og krig i Ukraina. Der sivile blir drept. Der det dør små barn. Hver eneste dag.

At mennesker ikke klarer å akseptere og anerkjenne hverandre.

I Midtøsten der konflikten egentlig er mange konflikter med forgreninger bakover i tiår og hundreår.

Det kan være fristende å resignere og gi opp. Men historien viser også at det er mulig å finne løsninger og at man aldri må gi opp håpet. Folk har den fine evnen til å ta en for laget, til å være en del av noe stort hvis man har håp om normale og fine hverdager med en løsning med plass for alle, der det faktisk er mulig å leve i fred side om side.

Når vi nå skal gå inn i julen er det nok flere enn meg som finner felleskap og håp i vår gamle fine kirke. På de samme kirkekrakkene har folk sittet gjennom århundrer med lignende tanker om krig, lidelser og nød. I dag vet vi svaret fra da. Det gir tro på folk. Tro på en fredsslutning som varer.

I vårt fredelige Hvaler kan vi nå gå inn i den fine førjulstiden med julemarkeder og stor aktivitet i foreningsliv og frivillighet her på Hvaler. Julehandel i våre lokale butikker er hyggelig og støtter opp under alle de som har åpen butikk. Husk at de må brukes for at de fortsatt skal gi oss et godt tilbud om vinteren.

For oss som ikke vet hva vi ønsker oss til jul, kan man i stedet gi andre en mulighet til en gave under treet. Til de som har flere ønsker enn hva de har mulighet og råd til. At barna får lov til å ha en jul som skaper gode minner. Barndommens jul tar vi med oss resten av livet.

Julefri gir tid venner og familie. Tid til å gå turer i vårt fantastiske vintervakre Hvaler. Til å fyre i ovnen og lese en god bok med en varm, fet og glad katt liggende på føttene.

Ønsker alle en god jul og et fredelig nytt år.

Mona Vauger

Hvaler sanitetsforening takker

Vi ønsker å takke næringsdrivende på Hvaler for gevinster, pengegaver og annen støtte gjennom året.

Dere bidrar på en måte som gjør det mulig for oss å «være til for andre». Tusen takk!

En stor takk går også til alle dere som kjøper lodd, fastelavnsris og maiblomster. Dere som møter opp på våre arrangementer og som sender oss hyggelige tilbakemeldinger og deler rosende omtaler. Vi setter stor pris på hver og en av dere. Tusen takk!

Til slutt en stor, stor takk til våre medlemmer som stiller opp i alle mulige situasjoner. Dere samler, pynter og selger fastelavnsris. Dere selger maiblomster utenfor butikkene våre. Dere baker kaker, serverer kaffe og pølser på arrangementer. Dere står med bøttelotteri og glade smil på epefestival, julemarked og byggedag – og andre steder hvor sanitetsforeningen deltar. Dere pakker fine oppmuntringspakker til dem som trenger det, og dere strikker de flotteste sokkene og luene til nyfødte. Dere stiller opp med trivselstralle på Dypedalåsen, og koker grøt og serverer sunn mat til skolelevne. Når kommunen ber om hjelp, står dere klare til å bidra under vaksineringen. Plass mye, mye mer. Hver gang dere tar på dere en oppgave, gjør dere noe som betyr svært mye! Dere bidrar til å «gjøre en forskjell». Tusen takk!

God jul og godt nytt år til næringsdrivende, støttespillerne blant befolkningen på Hvaler og alle våre trofaste og engasjerte medlemmer!

Prosjekt:

ALDERSDATERING AV HVALER KIRKE

Hvaler menighetsblad har tidligere orientert om pågående arbeid med aldersdatering av Hvaler kirke. Hvaler kirke er antakelig den eldste kirken i landet som fortsatt er i daglig bruk! Det er det vi vil finne ut av. Det er et spennende prosjekt der også nasjonale aktører er med. NIKU (Norsk institutt for kulturminneforskning), Riksantikvaren som avgjørelsesmyndighet, Hvaler fellesråd, Hvaler menighetsråd, og Hvaler kommune, for å nevne noen. Det er gitt bidrag fra offentlige instanser, en del enkeltpersoner og fond, men det er stort behov for økonomiske bidrag til å finansiere gjennomføringen av prosjektet – som faktisk er veldig spennende!

HVA SKAL GJØRES?

Hvaler kirke har treverk fra middelalderen som er bevart inne i murverket (se bildet). Trestokkene ble oppdaget under restaureringen av Hvaler kirke på 1950-tallet og er med stor sannsynlighet fra kirkens byggetid. Deler av den opprinnelige takkonstruksjonen er også bevart, innmurt i skipets østgavl. Det skal tas treprøver av de innmurte delene av den opprinnelige

takkonstruksjonen i skipets østgavl, samt av stillasstokker i koret.

NIKU har påbegynt arbeidet. Dokumentasjonen av Hvaler kirke vil bestå av dokumentasjonsarbeid i felt og etterarbeid. Oppdraget vil gjøres i samarbeid med Nasjonallaboratoriene for datering ved NTNU Vitenskapsmuseet, som også sto for dateringene på 1950-tallet, men nå med nyere teknologi.

MYE ARBEID SOM MÅ GJØRES

Treverket i Hvaler kirke er av varierende kvalitet og har for få årringer til å la seg aldersbestemme sikkert med bare såkalt dendrokronologi (tredatering). Treverket vil derfor bli forsøkt datert med en kombinasjon av flere ulike metoder.

Før uttak av treprøver vil kirken bli 3D-skannet både innvendig og utvendig, for å få en helhetlig dokumentasjon av kirkens opprinnelige deler, og for å fastslå murverkets tilstand. Undersøkelser vil også bli gjort på kirkens loft og tilgjengelige deler av krypkjelleren.

En av stillasstokkene i koret. Stokkene har for få årringer til å kunne dateres med tradisjonell dendrokronologi, men kan dateres med såkalt «wiggle-matching», som er en kombinasjon av dendrokronologi og karbon-14 datering. Foto: Kjartan Hauglid

Hvaler kirke. Et av de eldste foto vi kjenner av kirken, tatt cirka 1890. I dag er Hvaler kirke kanskje landets eldste kirke i daglig bruk. Det vil vi få svar på med dette prosjektet.

NIKU

NIKU har siden 1994 utført verdi-, tilstands- og skadevurderinger av kirkebygninger, interiør og inventar. NIKU utfører også forvaltningsplaner og gir råd om restaurering og bruksendringer. NIKU

har også omfattende erfaring med konservering og bevaring av kirkekunst.

Jan Olav Aarflot, på vegne av prosjektgruppen for datering av Hvaler kirke.

Kjartan Hauglid vil være prosjektleder i oppdraget. Hauglid er kunsthistoriker og forsker i NIKU.

Bjørg Agasøster vil være prosjektmedarbeider i oppdraget. Agasøster er arkitekt i NIKU.

BJØRN REFFSGÅRD

– mye mer enn tomater og gamle Hvaler-bøker

De fleste har sett ham på torvet på Skjærhalden om somrene. Der han med sitt varme smil og smittende latter selger sine berømte tomater og utgaver fra sitt store lager av gamle bøker om Hvaler. Men Bjørn Reffsgård som fyller 85 neste år har mye mer på hjertet enn det.

AV: JOHN JOHANSEN

I nesten 40 år var han saksbehandler i Hvaler kommune. Hyttesøknader var hans domene.

- «Vi var løsningsorienterte, og folk var samarbeidsvillige. Ulf (Krabset), Reidar (Bergset) og jeg styrte butikken. Den jobben førte til at det er bare to bebygde øyer i Hvaler jeg ikke har besøkt, og det er Heia og Torbjørnskjær.»

Bjørn Reffsgård kjenner Hvaler ut og inn og opp og ned. Hvalers historie kan han også. I flere år var han og Kjell Botne turistguider for ulike foreninger og lag som besøkte øyriket.

- «Vi foredro om alt. Fra Roald Amundsens slekt som kommer fra Hvaler, via bronsealdergravene, til slaget mellom Magnus Blinde og Inge Krokrygg på Holmengraa vest for Strömstad i 1135.»

- Bjørn Reffsgård vokste opp på Reff ved Botnekilen. Kom til verden i 1939 og husker en barndom der de hadde alt de trengte i nærområdet.

- «Far drev et effektivt småbruk. Vi hadde det som nå kalles kortreist mat på bordet hver dag. Vi hadde skole, post og butikk i nærheten. Vi var 40 elever på Gamle Dammyr folkeskole, med Elias Leine som lærer. Det fantes mange små skoler på Hvaler på den tiden. Idag er det én. Butikker var det overalt. Vi ungane i området lekte sammen. En tur til Skjærhalden var nesten en sjeldenhet», minnes Bjørn Reffsgård.

HUSKER DA HVALER FIKK STRØM

- «Så kom utviklingen. En rivende utvikling som egentlig startet i 1948. Hva skjedde da», spør han Bladets utsendte.

- «Jo, Hvaler fikk strøm. Parafinlampenes tid var over.»

- Bjørn Reffsgård mener at 1948 var et merkeår for Hvaler. Og han nevner to år til, 1971 og 1989. I 1971 ble Fastlandsveien åpnet. Og i 1989 ble Hvaler-tunnelen åpnet.

- Befolkningstallet gikk jevnt nedover på Hvaler etter krigen. Men fra begynnelsen av 1970-tallet økte det igjen. Fra ca. 2200 i 1970 til ca. 4500 i 2018. Hvaler-samfunnet har gjennomgått en rivende utvikling siden.

- Da Bjørn Reffsgård var ferdig med folkeskolen begynte han på privat realskole på Gamle Brekke skole. Reglene for private realskoler var slike at han og de 39 andre elevene måtte avlegge eksamen ved Den gule anstalt i Fredrikstad i alle fag. Inklusive gymnastikk og skjønnskiving!

- «Og vi som ikke hadde sett en gymsal før», smiler Bjørn Reffsgård.

- «Men vi var fra Hvaler og vant til å bruke kroppen, så det gikk fint.

- Vi som er igjen av de 40 som gikk på realskolen på Brekke den gang, har møttes en gang i året med middag på Første Reis de senere år.»

HANDELSUTDANNET

- I 1955/56 gikk Bjørn Reffsgård videre med handelsskole i Fredrikstad. Selv om han kom fra et småbruk og var vant til å «arbe» fysisk, tok han teoretisk videreutdanning, hvilket ikke var så vanlig.

- Etter handelsskolen kom han inn på Gjennestad Hagebruksskole i Stokke i Vestfold.

- «Der bodde vi på internat, og jeg lærte mye som kom til nytte da jeg kom hjem igjen for å hjelpe far med gårdsdrifta. Men først var det militærtjeneste», minnes Reffsgård.

- Han tjenestegjorde i Luftforsvaret i Bodø som MP (militærpoliti).

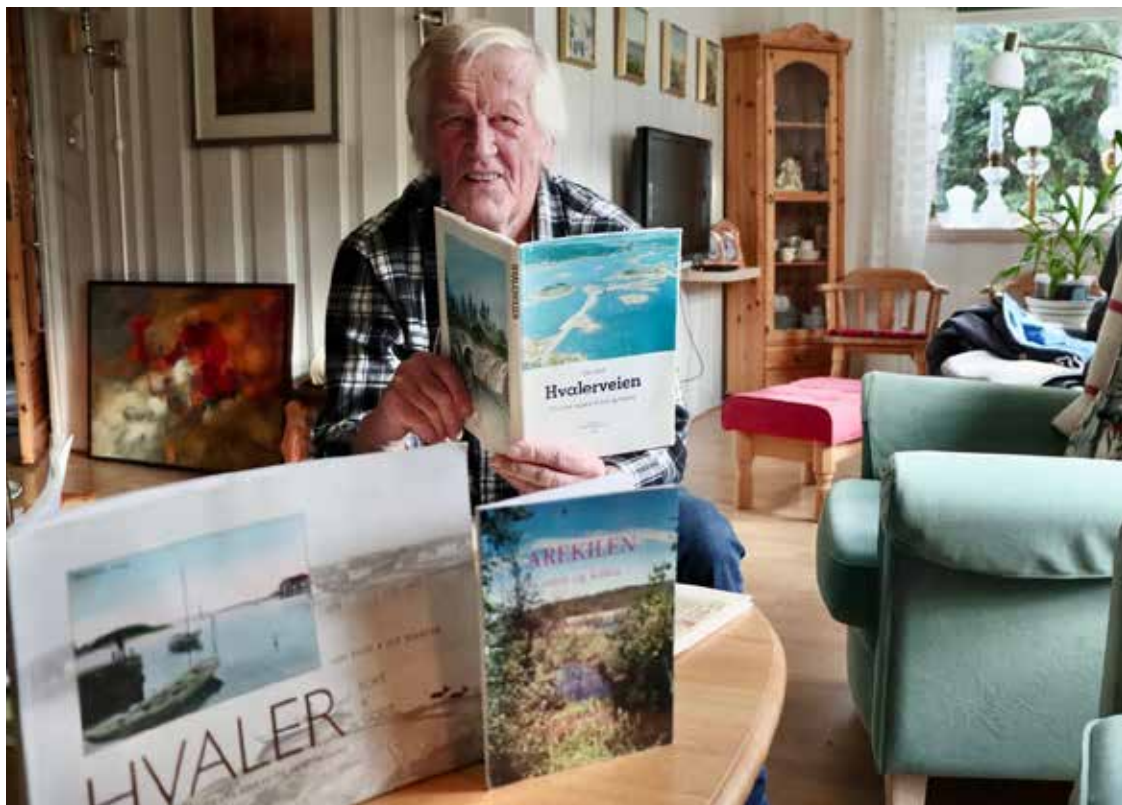
- «Etter seks år ute kom jeg tilbake til Reffsgård i 1960 og visste at Hvaler var bra for grønnsak - og fruktdyrking. Det ble epler, pærer og tomater.»

- Tomater er et stikkord for Bjørn Reffsgård.

- Han er kjent blant kundene på Skjærhalden torv for sine flotte tomater.

- «Far var moderne og villig til å drive effektivt. Vi bygde flere drivhus på gården og hadde 2200 tomatplanter. Vi leverte ganske stort

til Gartnerhallen, først i Fredrikstad, siden i Rygge. Vi leverte varene med rutebåten som anløp Botnekilen, senere gikk Hvaler-fergen fra Korshavn til Tangen på Kråkerøy. I 1961 kjøpte vi en Opel Blitz lastebil som ble nyttig.»

- De første årene av 1960-tallet jobbet Bjørn hjemme på gården om sommeren. Om vinteren jobbet han på saga til Omar Eilertsen på Lammenes.

- «Jeg har aldri vært redd for å jobbe. Spør du meg om hvorfor jeg, i en alder av snart 85, er så heldig å ha en god helse, så tror jeg det at jeg har kunnet arbeide er et svar. Det gjelder å holde seg aktiv», smiler veteranen.

37 ÅR I HVALER KOMMUNES TJENESTE

- I 1967 utvidet han sitt virkefelt. Da ble han saksbehandler for bygningsrådet i Hvaler kommune, med hyttesøknader som sitt område.

- «Jeg arbeidet under tre sjefer, Bakken, Bergset og Pharo. Vi opplevde en rivende utvikling. Tenk at det nå er over 4000 hytter i Hvaler. Det var ikke veldig mange lover som rettledet oss. Bygningsloven av 1965 lå der. I 1972 kom Strandloven og du hadde selvsagt 100 meters-beltet i strandkanten. Men vi var løsningsorienterte og brukte sunn fornuft. Etterhvert ble det planlagt hyttefelt. På Laenga på Vesterøy, på Holmetangen på Spjærøy og Holtefeltet på Kirkeøy.»

- Bjørn Refsgård arbeidet i Hvaler kommune i 37 år. Han satt også i jordstyret og i prestegårdstyret. Da han rundet 65 år gav han seg.

- «Jeg drev jo gården samtidig med saksbehandlerstillingen i kommunen. Nå kunne jeg konsentrere meg om gårdsdriften.»

- Et stikkord for Bjørn Refsgård er torvhandel. Han har stått på torvet om sommeren, enten på

Skjærhalden eller i Fredrikstad nesten ukentlig i over 60 år.

- «På grunn av omorganiseringer da BAMA kjøpte Gartnerhallen, sluttet vi å levere dit og solgte i stedet tomatene selv - på torvet. Jeg likte også å omsette andre ting gjennom torvboden», forteller Bjørn.

- Han har alltid vært en engasjert sjel og en samler.

ER EN SAMLER

- «Tror vi fikk det inn med oppveksten. At ingenting skulle kastes. Alle bordbiter over 60 centimeter skulle brukes på nytt. Derfor har jeg tatt vare på mye som kunne komme til nytte senere.»

- Bjørns engasjement og hjelpende hånd kom også til uttrykk gjennom mange loppemarkeder som ulike foreninger på Hvaler åpnet til inntekt for veldedige formål.

- Blant annet familien Seljebakkens og menighetens loppemarkeder til inntekt for en barnehage i Kirgisistan, musikkens loppemarkeder og loppemarked til inntekt for skoler i Sør Afrika.

- «Det ble selvsagt mye usolgt på disse loppemarkedene og det hadde ikke jeg hjerte til å kaste», smiler han.

- Spesielt gamle bøker var noe Bjørn Reffsgård tok vare på. Særlig lokalhistoriske bøker om Hvaler.

Bøker som kom til nytte da han, sammen med Kjell Botne og Visit Hvaler, for omkring tyve år siden, startet med guidede bussturer rundt omkring i øyriket.

- «Jeg kan ikke komme inn på hele Hvalers historie her. Men den er fantastisk og egentlig lite kjent. Det er bare å begynne å lese», sier patrioten som holdt foredrag om plassene og deres historie for lydhøre turister og foreningsmedlemmer i mange år.

I dag får han dagene til å gå med hus og have og sju barnebarn og to oldebarn hjemme på Reff.

Han og kona Gerd har vært gift i 52 år. De har fire barn.

Hun kom fra Vardø og traff Bjørn gjennom ferier på Kirkeøy.

Selv om Bjørn har gjennomført hagebruksskole så gir han kona æren for appelsintreet, sitrontreet og de vakre rosene utenfor huset de bygde i 1976.

- Jeg nøyer meg med å klippe plenen, smiler den «kjente hvalerprofilen som dagen» etter Bladets besøk skal fornye sertifikatet.

- «Det er bare å kjøre på videre», smiler han.

DEN GLEMTE KUNSTNER

Den som besøker Spjørøy kirke, kan ikke unngå å legge merke til alle de fantastiske treskjæringene som utsmykker kirkebygget. Særlig prekestolen er et stort kunstverk.

Treskjæringene er av Sverre Johnsen. Men hvem var denne Sverre Johnsen?

Sverre Johnsen var født i Asker i 1884. Han var sønn av kjøpmann Karl Johnsen og Petrine Petersen fra Glemmen (nå en del av Fredrikstad). Etter artium utdannet han seg ved Statens håndverks- og kunstindustriskole i Christiania. Deretter var han elev ved Statens kunstakademi under Christian Krogh i årene 1910-11.

Hans første separatutstilling var i Kristiania Kunstforening i 1913. Deretter hadde han en rekke utstillinger, både alene og sammen med andre kunstnere i inn- og i utland.

I 1912 giftet han seg med kunstneren Alfhild Børsum som kom fra Mesna bruk ved Lillehammer. Hun var også utdannet ved Statens håndverks- og kunstindustriskole. Hun gikk

senere på Harriet Backers malerskole, også det i Christiania.

Etter et studieopphold i København i 1919, kjøpte ekteparet seg tomt i Helleskilen på Kirkøy, hvor de bygde seg en liten enebolig. Kunstneren bodde altså på Hvaler, men hvordan havnet han her? Han forteller selv at det var rent tilfeldig. Sommeren 1918 var han og noen kompisar på Hvalerbesøk. De satt nede i Helleskilen og drakk noen pjoltere. Da slo det han, at her ville han bygge og bo. Han kjøpte en fjellknaus for 400 kroner som ingen forstod hva han skulle med, for han var ikke stenhugger, som han sa. Han og Alfhild bygde seg hus og atelier der og kalte stedet «Knatten». De fylte jord i fjellklover og sprekker, og plantet mange blomster fra Kina, England, Danmark og fra Vestlandet. Tomta bugnet av blomster. Hjemmet på Knatten ble et sentrum for kunstner venner i sommermånedene, og det kunne gå ganske livlig for seg innimellom.

Noen år bodde de i Helleskilen fra tidlig vår til sent på høsten, andre år bodde de der på helårs basis. Sverre Johnsen trivdes som Hvalerboer, eller som han sa selv: «Jeg er blitt helt Hvalerbonde og trives veldig med det». Og stort sett trivdes Hvalerfolket med Johnsen, eller «han maler`n i Helleskilen» som de kalte han, det var bare et aber, han brukte folk han traff som modeller i kunsten sin uten å spørre. Det med malingen ble forresten bare en liten hobby for han etter hvert. Han brukte stadig mer av tiden sin på det han likte aller best, - treskjæring.

*Sverre Johnsen, Alfhild Børsum Johnsen og Julie Lunde.
Foto fra Karin Lunde Kristiansen.*

Tresnitt med motiv fra Nordre Sandøy, Hvaler.

Han laget en del større, dekorative bilder i utskåret tre som han malte, møbler og små malte trefigurer eller grupper med humoristisk sjangerpreg som drikkelag, kortspillere og sangkor. Motiver fra treskjæringen har han også benyttet i tresnitt. Han laget dessuten stemningsfulle natur- og figurbilder i sort-hvitt og i farger, til dels sterkt influert av japanske tresnitt.

Sverre Johnsen var en god venn av sokneprest Bastiansen. De to hadde mange nære samtaler, og de hadde et over 20 års vennskap bak seg, da Johnsen døde. Bastiansen forretet også i Johnsens begravelse i krematoriet i Oslo 12. mai 1939.

Sverre Johnsen var meget musikalsk. Han spilte fiolin og mandolin, mens hans kone Alfhild spilte piano og gitar. Han var meget aktiv i lokalsamfunnet på Kirkeøy, hvor han blant annet var formann i ungdomslaget på Rove. Han dannet også en dramatisk forening, ledet et sangkor og

ikke minst tok han imot elever både innen musikk og kunst.

Sjømannsmonumentet på Hvaler kirkes kirkegård, er kanskje det mest ruvende av kunst han etterlot seg på Hvaler. Han tegnet utkastet til monumentet i 1932, og lokale stenhoggere hugget monumentet.

Utsnitt fra prekestolen i Spjærøy kirke

Babord salmetavle

Et annet mesterverk fra hans hånd er utsmykningen av Spjørøy kirke. Han står bak de fantastiske utskjæringene av prekestolen med de 4 evangelistene, Lukas som okse, Markus som løve, Matteus som engel og Johannes som ørn. Den flotte korbuen i Spjørøy er det også han som står bak. I korbuen ser vi den «Den hellige ånd» symbolisert som en due. Rammen, kanten rundt, er et fantastisk treskjærerarbeid med hundrevis av utskjæringer.

I Hvaler kirke har han laget salme-tavlene som henger på veggene. De to tavlene har en engel hver midt i tavla, som skiller salmenumrene vi synger før og etter prekenen. Engelen på høyre side av midtgangen bærer en grønn, lang kjole, grønt for styrbord. Engelen på venstre sider bærer rød kjole som viser babord. Det var slik det burde være i en sjømannskommune, mente Johnsen.

De siste fem desembermånedene han levde, utformet han også juleutstillingen for sjokolade-fabrikken Freia på Karl Johan i Oslo.

Styrbord salmetavle

Sverre Johnsen døde på Rikshospitalet i Oslo i 1939. Han ble bare 54 år gammel.

Et halvt år etter hans død var det en minneutstilling i Kunsternes hus i Oslo, der 150 av hans tegninger og tresnitt ble stilt ut.

Hans kone Alfhild Børsum Johnsen døde i 1981, 99 år gammel.

Kilder: Norsk kunstnerleksikon.
Store norske leksikon.
Hvaler bygdebok 1.
Diverse gamle aviser.

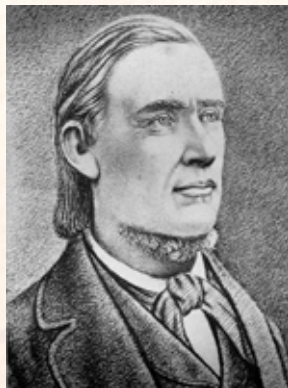
Rbj

Kunstneren Sverre Johnsen

JULENS SALME

VED: GRETHE HUMMEL

Julaften 1799, for 224 år siden, satt Hans Nielsen Hauge i rådhusarresten hos politiet i Trondheim og skrev en salme.

Det er ikke en av våre kjente og kjære julesalmer. Hans Nielsen Hauge var en fremragende taler, men ingen stor dikter på rim. Verken sønnen Andreas Hauge eller Landstad tok denne salmen med i sine salmebøker. Gustav Jensen forkortet den og bearbeidet den til en mer sangbar form og satte den inn i sitt salmebokforslag. I revideringen av salmeboken i 2013 ble salmen beholdt og synges i kirkene på 2. juledag der blikket er rettet mot dem som lider på grunn av sin tro og overbevisning.

Hans Nielsen Hauge (1771-1824) er forfatter av mange bøker, og gikk til fots over store deler av landet for å forkynne Guds ord. Flere ganger ble han arrestert for brudd på Løsgjengerloven eller Konventikkelplakaten som forbød religiøse samlinger uten at en prest hadde ansvaret. Selv om vitnene bare hadde godt å si om ham, satt han fengslet i til sammen 10 år. Han hadde all grunn til mismot og tvil, men holdt fast ved å trøste og oppmuntre sine mange venner og er den som har hatt størst innvirkning på norsk kirkeliv etter reformasjonen.

Hauge skrev om dem som blir forfulgt for sin tros skyld og som mister sin frihet i denne verden. Ingenting kan binde den som tror og arbeider for sannhet. Ånden er alltid fri og kan feire jul.

Når jeg leser denne salmen i dag, går tankene til dem som i disse juletider lider på grunn av tro eller overbevisning, alle som mister sin frihet eller mister livet. Må vi alle forstå og kjempe for det som leder til fred.

*Jeg er hos Gud i nåde,
hva skader verden meg
om den en stund får råde
og stenger meg min vei!
Vil den mitt legem binde
i fengslets mørke skjul,
skal ånden seier vinne
og holde glad sin jul.*

*Den vantro flokk ei fatter
hva Åndens virkning er,
men møter dem med latter,
som har sin Jesus kjær.*

*Å, visste bare alle
hva tjener oss til fred;
Gud fri oss fra å falle
i mørkets avgrunn ned.*

*Vår Gud oss trofast lover
at han hver sjel vil fri
som her i livet våger
å vandre sannhets sti,
som ei lar seg forføre
av verdens falske skinn,
med faste trinn vil gjøre
helt i Guds rike inn.*

*Guds nåde oss forene
og stå oss kraftig bi,
så vi ham rett kan tjene
og følge sannhets sti,
så vi, som lysets slekter,
med samme tro og sinn,
for ham oss selv fornekter,
i himlen trenger inn.*

Norsk salmebok nr. 75

Regine Normann

Regine Normann levde fra 1867 til 1939. Hun var på starten av 1900-tallet en av Norges mest kjente og leste forfattere, og den første kvinnelige forfatter fra Nord-Norge som slo igjennom nasjonalt. I ettertid er hun særlig blitt kjent for sine to samlinger kunsteventyr, som kom ut i 1925 og 1926, men hun er også en av Nord-Norges viktigste samlere og formidlere av sagn og fortellertradisjoner. Regine Normann skrev fengende romaner som beskriver livet og slitet i Nordland på slutten av 1800-tallet. Fortellingen «Juletreet fra havet» ble utgitt første gang i leseboka Hjemme og ute, Steenske forlag 1920.

JULETREET FRA HAVET

Det lå en syvårs jentunge på kne ved vinduet og stirret gjennom et gløtthull hun hadde smeltet tvers igjennom vindusrutens isblomster. Det var moren hun speidet etter, hun hadde gått for å finne brisk (einer) til å lage juletre av.

Men det snedde og snedde, og usikkert var det om hun fant noe.

-Gi meg litt å drikke, Magnhild, bad faren, han lå nedfor av spanskesyken og kunne ikke være til noen slags nytte, hverken plugge grenene fast i stammen når mor nå kom med brisken, eller hjelpe til med alt det andre som nødvendigvis skulle være unnagjort til helgen ringtes inn i morgen kveld.

Jenten hentet suppeskålen i ovnporten og bar den bort til ham. Han tok den med begge hendene, drakk begjærlig og la seg igjen som om han sov.

Hun skyndte seg tilbake til gløtthullet. Holdt det nu ikke snart opp med å sne, fant mor aldri i verden en eneste briskegren, og så ble det ikke noe juletre i år, og hun som hadde gledet seg så!

Stille gled hun ned av stolen og listet seg varlig for ikke å vekke faren, bort til kommoden, så drog

hun frem den nederste skuffen, tok opp en stor pappeske med juletrepynt og åpnet lokket.

Der lå det alt sammen vel forvart: glasskuler, stjerner, glitter og flagg, og alle de pene papirkurvene hun og mor hadde moret seg med å lage den gang far var borte og det var bare de to alene hjemme. Han skulle ikke vite om det før han så det på treet.

Forsiktig bredde hun stasen ut over bordplaten og så den over enda en gang; det kunne være ett eller annet som ikke var i stand.

Mor kom inn. Hun var rød og het og stivfrossen rundt skjørtekanten.

-Sover han? hvisket hun og skottet bort på den syke. Magnhild slapp stasen.

-Ja, han sover, sa hun, men fant du brisk?

-Nei, det var aldeles nedsnedd på alle de stedene jeg vet om. Jeg var innom på Nordset og spurte om de hadde et par klunger å avse, men de hadde stolt på trygt vær liksom vi, så de hadde ikke noe å lage tre av de heller.

Magnhild tasset tilbake til bordet og gav seg til å sanke stasen sammen og legge den tilbake i esken. Hun klemte munnen tett sammen og stred for ikke å gråte, så lei var hun. Jul uten juletre, det ble liksom ikke jul det.

Ut på kvelden røk det opp til et forferdelig uvær, så hele huset skaket og skalv. Magnhild måtte bli med mor ut og se at båten var forsvarlig bundet og hver dør lukket og stengt med lås og slå. Det siste de gjorde, var å slå igjen lukene for vinduene på den siden av huset hvor været stod på. Far ba dem ikke være redde, og de kledde av seg og la seg, men lampen hang og lyste.

Klokken viste bortimot to da Magnhild våknet av et forferdelig vindstøt som skaket huset så veggene knaket. Redd satte hun seg opp i sengen, men foreldrene sov, og hun ville ikke vekke dem. Aller minst far, stakkar, som var syk av spansken. Men ikke torde hun legge seg til å sove heller, og så ble hun liggende og stirre på lampen som hang og gynget. Og så var det at hun foldet hendene og sa til Gud at hun var redd for at vinden skulle blåse huset over ende, og at hun hadde vært så bitterlig bedrøvet fordi mor ikke hadde funnet noen brisk. Men kunne ikke Gud lage det så de fant, om ikke

mere enn et par klunger til et ørlite tre? Det kom ro over henne mens hun bad, og sikker på at Gud ville ta vare på dem, sovnet hun.

Da hun våknet, satt far i sengen med kaffebrettet foran seg. Han var nesten frisk, forsikret han, og han kunne gjerne stå opp og hjelpe til. Men mor sa nei. Hun hadde Magnhild, og trengte ikke hjelpen hans.

Da det hadde lysnet av dag, sprang Magnhild ned til fjæren for å se etter båten. Den verste stormen hadde gitt seg, men havet gikk hvitt, og skumsprøyten stod høyt om stenene i fjæren. Hun stanset innved båtsiden og stirret på noe stort, bustet og mørkt som fulgte dragsuget. Der ble det møtt av brytende bærer og slynget høyt opp i fjæren. Var det ikke et grantre? Slik et de hadde hatt på ungdomsforeningen i fjor! Hun styrtet nedover den våte fjæren, fikk tak i en av grenene og halte og slet alt det hun orket for å få treet flossfritt. Mor ropte ned til henne og spurte hva hun balte med?

Og tvers gjennom stormen skrek hun tilbake:
-Skynd deg mor, og kom hit og se! Vårherre har latt havet komme med juletre til meg.

VÅRE JULEBLOMSTER

Hyasint eller svibel (*Hyacinthus orientalis* L.)

TEKST: EINAR MORLAND FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

Denne sangen av finsk-svenske Zacharias Topelius sang vi ofte da jeg gikk på folkeskolen:

*Sov du vesle spire ung, ennå er det vinter,
ennå sover bjørk og lyng, roser, hyasinter.
Ennå er det langt til vår, langt til rogn
i blomstring står.
Sov du vesle spire, ennå er det vinter.*

Vi visste ikke riktig hva hyasinter var for noe, men det var jo et vakkert ord, så det måtte vel være noe fint? Javisst er det noe fint, se bare på bildet!

Hyasint er en plante i aspargesfamilien med en stor løk. Planten er flerårig og klarer seg godt utendørs i vanlig hagejord her på Hvaler. Navnet svibel, som brukes mye i Norge, kommer fra det tyske ordet for løk, Zwiebel. Det vitenskapelige navnet *Hyacinthus* viser til prinsen Hyakinthos fra den greske mytologien. *Orientalis* betyr østlig, som «i Orienten». Hyasint vokser naturlig i tørre

enger og på steinete steder i det nordlige Israel, i Libanon, i Syria og i Tyrkia. Mange andre steder i middelhavsområdet har den også forvillet seg og trives. Planter du hyasinter i din egen hage, kan du ha glede av dem i mange år fremover. Blomstringen kommer vanligvis i april eller mai, og hyasinten blir omtrent 25 cm høy.

Fra løken vokser det opp fire til seks linjeformede blader, og mellom disse kommer det en tykk stengel med blomsterknopper samlet i et tett hode. Blomstene på de viltvoksende hyasintene er 10–25 mm store med en sterk, søtaktig duft. Blomstene sitter 5–15 sammen i en klase i toppen av en tykk stengel. Kronbladene er vokst sammen nederst, men de sprer seg lenger oppe.

Det finnes mange dyrkede sorter med større og tettere blomsterstand enn den ville hyasinten. Fargen kan nå være blå, lilla, rosa, rød, purpur, gul eller hvit. Sortene har beholdt villhyasintens sterke duft, og i Storbritannia markedsfører man hyasint

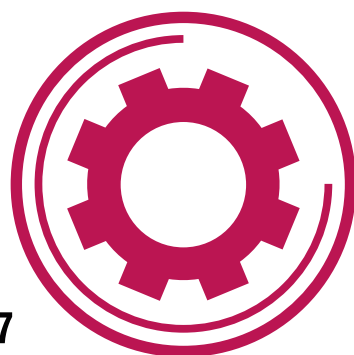
som en naturlig deodorant for badetrommet. Duften er såpass intens at mange mennesker har ubehag av den – det blir rett og slett for mye av det søte. Hyasintløk som skal blomstre til jul settes inne i vanlige blomsterpottar med jord, eller i spesielle glass uten jord. Alle utvokste blomsterløker inneholder en fullt ferdig blomst, så hyasintløken kan bringe frem blomsten sin bare med vann som næring.

Fra gresk mytologi: Hyakinthos var en prins som levde i Sparta. Han døde under diskoslek med guden Apollon. Vestavinden Zefyr var sjalu på Apollon, og med sin kraftige pust fikk han diskosen til å forandre retning. Dermed fikk Hyakinthos den tunge diskosen i hodet og døde. Apollo ble dypt ulykkelig over dette, og han skapte Hyakinthos om til en vakker blomst, til en hyasint. På den måten skulle den vakre unge prinsen leve videre for alltid.

LARS EGIL LANDE MEK. & SVEIS

VERKSTED - SKJELSBU 14 - HVALER

lars@mek&sveis.no - mob. 91 88 38 97

Julens begivenhet

Den begivenhet som feires i julen, er – for de fleste av oss – forbundet med fred og idyll. Den var nok ikke slik for Maria og Josef. Juleevangeliets ramme var annerledes enn den norske julestemning som vi opplever med vinterkledd natur, kanskje til og med hvit, juletoner og masse lys. Josef og hans høygravide tenåringsjente, Maria, måtte legge ut på en lengre reise like før terminen. De måtte dra til Betlehem for å bli registrert i den folketellingen som de romerske myndighetene hadde pålagt. Registreringen skulle brukes til å kunne skrive ut nye og harde skatter.

Maria bar på et barn Josef ikke var far til. Fødselen fant sted i fremmede omgivelser – uten at noen av de nærmeste var med under fødselen. Og før de vise menn kom med kostelige gaver, slik som røkelse, var det nok andre lukter som preget «fødestuen».

I Lukasevangeliet står det ikke at Jesus ble født i en stall. Det er en slutning man trekker av at Jesus ble lagt i en krybbe, et traue, som dyrene vanligvis spiste av. På grunn av folketellingen som fant sted, var det mange mennesker samlet i den lille byen Betlehem. Det var lite husrom å oppdrive, både i herberger og i private hjem. Det er grunn til å anta at Maria og Josef fikk losji sammen med dyra hos folk som ikke hadde så god råd at de kunne bygge gjesterom.

Gjeterne var ingen respektert gruppe. De var ikke særlig vel ansett i folket, og var antakelig fra de fattigere familiene i byen. Det var kanskje derfor gjeterne visste hvor de skulle lete da englene fortalte at de skulle finne et barn i en krybbe. De kunne søke etter Jesusbarnet blant sine slektninger og venner.

Englene er budbærere i bibelsk sammenheng. Vi har sikkert ikke i dag den samme assosiasjonen til englene som tidligere generasjoner hadde – glansbildeengelen på en sky med vinger. I bibelsk sammenheng var englene normalt uten vinger. De framsto som mennesker, og ble oppfattet som vanlige mennesker. Men hvordan de så ut er ikke det vesentligste. Viktigere er den oppgave eller funksjon de hadde: Å bringe et budskap fra Gud til mennesker. Gjeterne oppfattet englene som mennesker. Det var nok lyset rundt englene som skremte gjeterne mest, og som fikk dem til å tenke at det englene fortalte, var et budskap fra Gud.

Folk var ikke mer godtroende på den tid enn vi er i dag. Derfor var også reaksjonene og motforestillingene mot unnfangelsen og jomfrufødselen stor. Når de som hørte fortellingen likevel trodde på det som hadde skjedd, var det fordi fortellingen hørte hjemme i sammenheng med troen på at Gud kunne gjøre under. Fortellingen gir uttrykk for en enkel gudstro. Det er ikke mange forklaringer eller diskusjoner vi kan se av teksten. Den enkle troen var tilstrekkelig for dem som ble fortalt om Jesu unnfangelse – og for de mange lesere av fortellingen gjennom århundrene siden den gang. Fortellingen om Jesu unnfangelse gir ingen biologisk forklaring. Den bryter med naturens lover.

Så er ikke det viktigste likevel hver jul å skulle forklare eller bortforklare. Det viktigste for oss som nok en gang får høre dette fortalt, er at vi hører om det største Guds under: Gud ble menneske. God jul.

Jan Olav Aarflot

Juleevangeliet

Det skjedde i de dager at det gikk ut befaling fra keiser Augustus om at hele verden skulle innskriveres i manntall. Denne første innskrivningen ble holdt mens Kvirinius var landshøvding i Syria. Og alle dro av sted for å la seg innskrive, hver til sin by. Josef dro da fra byen Nasaret i Galilea opp til Judea, til Davids by Betlehem, siden han var av Davids hus og ætt, for å la seg innskrive sammen med Maria, som var lovet bort til ham, og som ventet barn. Og mens de var der, kom tiden da hun skulle føde, og hun fødte sin sønn, den førstefødte. Hun svøpte ham og la ham i en krybbe, for det var ikke husrom for dem. Det var noen gjeterne der i nærheten som var ute på marken og holdt nattevakt over flokken sin. Med ett sto en Herrens engel foran dem, og Herrens herlighet lyste om dem. De ble overveldet av redsel. Men engelen sa til dem: «Frykt ikke! Se, jeg forkynner dere en stor glede, en glede for hele folket: I dag er det født dere en frelser i Davids by; han er Messias, Herren. Og dette skal dere ha til tegn: Dere skal finne et barn som er svøpt og ligger i en krybbe.» Med ett var engelen omgitt av en himmelsk hærs-kare, som lovpriste Gud og sang: «Ære være Gud i det høyeste, og fred på jorden blant mennesker Gud har glede i!» Da englene hadde forlatt dem og vendt tilbake til himmelen, sa gjeterne til hverandre: «La oss gå inn til Betlehem for å se dette som har hendt, og som Herren har kunngjort for oss.» Og de skyndte seg av sted og fant Maria og Josef og det lille barnet som lå i krybben. Da de fikk se ham, fortalte de alt som var blitt sagt dem om dette barnet. Alle som hørte på, undret seg over det gjeterne fortalte. Men Maria tok vare på alt som ble sagt, og grunnet på det i sitt hjerte. Gjeterne dro tilbake. De lovet og priste Gud for alt de hadde hørt og sett; alt var slik som det var sagt dem.

(Luk.2.1-20)

BIBELHISTORIER FRA GAMLE SKOLEBØKER

TEKST: BIBELTEKSTEN ER BEARBEIDET AV EINAR MORLAND
ILLUSTRASJONER FRA: [HTTPS://WWW.FREEBIBLEIMAGES.ORG](https://www.freebibleimages.org)

JOSEF MØTER LILLEBROR BENJAMIN

I forrige nummer av menighetsbladet fikk vi vite at Josef hadde solgt korn til brødrene sine, slik at de kunne dra hjem til far Jakob med mat til familien, og komme tilbake til Egypt og ha med seg den yngste broren.

BRØDRENE MÅ ENDA EN GANG DRA TIL EGYPT FOR Å KJØPE MAT

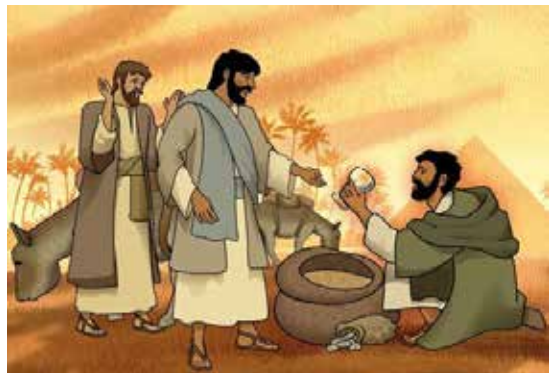
Da brødrene kom hjem fra Egypt, åpnet de sekkene med korn. De ble både forundret og redde, for i sekkene lå alle pengene som de hadde betalt for kornet! En av brødrene, Simon, var blitt holdt igjen i Egypt for at brødrene skulle komme tilbake og ha med seg minstebroren Benjamin. Jakob ville ikke sende fra seg Benjamin, men snart var kornet spist opp. Jakob forsto til sist at han måtte sende sønnene sine til Egypt igjen. Uten korn ville hele familien komme til å sulte i hjel. Brødrene tok nå med seg Benjamin, slik som de hadde lovet Josef. Jakob sørget fremdeles over at han hadde mistet Josef. Nå var han redd for å miste Benjamin også, men brødrene lovet å passe godt på ham.

JOSEF MØTER BENJAMIN

Josef tok godt imot brødrene, men han ga seg fremdeles ikke til kjenne. Han spurte dem ut om familien deres, og fikk vite at faren fremdeles levde. Da Josef fikk se lillebroren Benjamin, måtte han gå for seg selv og tørke tårene. Så gjorde han i stand en fin fest for brødrene, og sørget for at sekkene deres ble fylt med korn. Pengene som de hadde betalt for kornet ble lagt tilbake i sekkene, slik som forrige gang. I sekken til Benjamin fikk Josef lagt et kostbart sølvbeger, uten at brødrene merket det.

HVEM STJAL SØLVBEGERET?

Så tok brødrene fatt på tilbakeveien, men etter en stund ble de innhentet av Josef sine tjenere. Brødrene spurte om noe var galt, og Josef sine

menn sa at en av brødrene hadde stjålet noe fra Josef. Brødrene ble forferdet, og da sekkene ble åpnet, fant de sølvbegeret i Benjamin sin sekk. Da ble alle brødrene med tilbake, for de ville ikke forlate Benjamin. Da de nå møtte Josef, sa Josef at tyven skulle være hans slave, men at de andre kunne dra tilbake. – Nei, ta meg som slave i stedet, sa en av brødrene. – Far har allerede mistet den ene sønnen som han elsket høyest, og hvis han mister den yngste også, vil han dø av sorg.

JOSEF FORTELLER HVEM HAN ER

Alle egyptere ble sendt ut av rommet der Josef og brødrene hans var samlet. Da Josef var blitt alene med brødrene sine, fortalte han hvem han var. De ble veldig redde da de forsto at det virkelig var Josef som var denne viktige mannen i Egypt. De tenkte at Josef nå ville ta hevn for at de en gang hadde kastet ham i en brønn og solgt ham som slave. Men Josef tenkte slett ikke på hevn. Han omfavnet lillebroren Benjamin og gråt, og de andre brødrene gråt også sammen med Josef. Han forsto at brødrene ikke lenger var fylt av misunnelse, og han tilga brødrene det de hadde gjort mot ham mange år tidligere. Så ba han dem

om å dra og hente faren Jakob, slik at de alle kunne leve sammen i Egypt. Her var det rikelig med mat, så de skulle ikke sulte.

JAKOB FÅR HØRE AT JOSEF LEVER

Jakob kunne først ikke tro på det sønnene fortalte da de kom tilbake for å hente ham. Etter hvert forsto han likevel at Josef levde og var en mektig mann i Egypt. – Dette er stort! sa Jakob, – jeg vil bli med og se Josef før jeg dør!

Slik gikk det til at drømmene fra barndommen gikk i oppfyllelse for Josef. Han var blitt den som brødrene bøyde seg for, og han var den som reddet hele slekten sin fra sultedøden. Faraos lot Jakob sin store slekt få bo i den beste delen av Egypt.

Jakob hadde også et annet navn, og det var Israel. Alle hans etterkommere ble etter hvert kalt israelitter, og de ble boende i Egypt i mange hundre år, helt til det kom en farao som de måtte flykte fra. Dette kan du lese mer om i neste nummer av menighetsbladet, eller lese selv i bibelen, i 2. Mosebok.

KONFIRMANTER I KIRKENE VÅRE 2024

Nytt konfirmantkull startet opp søndag 22. oktober i Hvaler kirke med presentasjon av konfirmantene under gudstjenesten. 30 konfirmanter er påmeldt så langt. De påmeldte er:

Navn	Kirke	Navn	Kirke
Malin Antonsen	Hvaler	Jørgen Knold	Spjærøy
Emma Carlsen - Wammeli	Spjærøy	Alvida Vega Magnus- Johansen	Hvaler
Noah Carlsen- Wammeli	Spjærøy	Emilie Rømyr Mareth	Spjærøy
Amalie Bundgaard Chylewski	Spjærøy	Adrian Vik Nilsen	Hvaler
Benjamin Lie Dahlsveen	Spjærøy	Sebastian Sannes Norheim	Spjærøy
Simon Lie Dahlsveen	Spjærøy	Iselin Bjerke Nybøle	Spjærøy
Kaisa Sophie Almquist Eira	Spjærøy	Emma Lisette Olsen	Hvaler
Emil André B. Engebretsen	Hvaler	Matilde Pedersen	Hvaler
Filip Fagerås	Spjærøy	Noah Hauge Pedersen	Spjærøy
Daniel Haugen	Spjærøy	Ellinor Elisabeth B. Refne	Hvaler
Emma Pettersen Henriksen	Hvaler	Oscar Pettersen Rød	Hvaler
Nikolay Holen	Spjærøy	Tomine Victoria Ø. Silva	Hvaler
Mathias Johansen	Hvaler	Jonas Sjøberg	Spjærøy
Fredrik Karlsgård	Spjærøy	Linnea Isabell Wiborn	Spjærøy
Eirik Kirkeng	Spjærøy	Tristan Vendel Hoel-Eriksen	Spjærøy

Konfirmantenes forberedelsestid er innholdsrik. De skal få undervisning i temaer som Bibelen og myter knyttet til denne. Ut på vinteren er Jesu liv, jul og påske temaer. De skal gjennom temaet sorg og begravelse, de skal møte ulike typer mennesker med ulike historier, og få oppgaver knyttet til diakoni og etiske valg,

Menigheten får treffe konfirmantene som ministrarer i ulike gudstjenester og konfirmantene byr på egen gudstjeneste som de planlegger og gjennomfører i løpet av april.

5 ulike hjem får besøk av hver sin gruppe konfirmanter i løpet av mai. Temaet familiene skal snakke med konfirmantene om, er tro i hverdagen. Har du lyst til å ta imot en gruppe konfirmanter, ta kontakt med Inger-Lise Ottersund.

Høydepunktet for de fleste blir kanskje leir som avvikles fra 28. til 30. juni. Turen går til Solbukta i Øyenkilen med variert innhold både for hode og kropp.

Siden trosopplæreren i menigheten vår har flyttet, ledes konfirmantundervisningen for dette kullet av Kristin Helgen, til daglig prest i Kråkerøy menighet, Grethe Hummel sogneprest i Hvaler, Inger-Lise Ottersund og Barbro Thorbjørnsen Bjørck.

Vi gleder oss til å bli bedre kjent med konfirmantene og ta fatt på en innholdsrik tid sammen med dem.

BThB

STENGING AV SPJÆRØY KIRKE

Fellesrådet har vedtatt at Spjærøy kirke stenges under ombygging av taket og tårnet. Arbeidet er planlagt i perioden april til og med juni 2024.

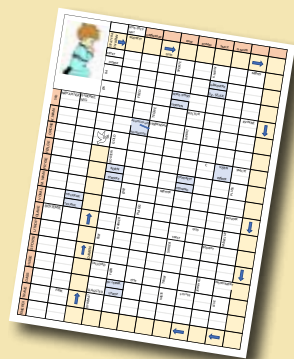

KRYSSORD

Det blir dessverre ingen kryssord i adventsnummeret av menighetsbladet. Vinnere i høstnummeret:

Miriam Frafjord
Frafjordgarden 69
4335 Dirdal

Inger Kaspersen
Ødegårdsåsen 38
1684 Vesterøy

Hvaler
Sanitetsforening
og
Hvaler Trivselskor

Inviterer til adventskonsert

Søndag 10. des. 2023

kl. 17.00 dørene åpnes kl. 16.30

Gjesteartist: Maria Mohn

Musikere: Mats-André Soli
og Magne Kaspersen

Dirigent: Mette Christin Østby

Foto: Anne Holmskau
Design: Wenche Lise

Gave til Sanitetens julekurver
VIPPS 70442
eller kontant ved døra

Julegranen tennes

AV VEBJØRN SAND

**PÅ SKJÆRHALDEN TORG
SØNDAG 3. DESEMBER KL. 17.**

Musikkforeningen spiller, og nissene kommer på besøk.
Det er også julemarked på torget denne dagen!

VELKOMMEN!

Arrangør: Hvaler Sanitetsforening

VI SYNGER JULEN INN I HVALER KIRKE

Onsdag 20. desember inviterer Elise, Kathe og Anne May Sandvik Olsen til julekonsert med julestemning og senkede skuldre. Når det nesten er jul, Hvaler kirke er julepyntet og julaften er like rundt hjørnet – da er Olsenfamilien klare for julekonsert.

Programmet er nesten i boks, og alle vil nok kjenne seg igjen – men som vanlig blir det noen nyheter. Elise er uteksaminert fra Norges Musikkhøgskole, men Kathe studerer fortsatt klassisk sang ved Universitetet i Agder. Tradisjonen tro tar Elise med seg musikalske venner og Kathe bidrar med sanger av den mer klassiske sorten.

I likhet med tidligere år er Svenn Poppe og Per Viggo Nilsen med på klaver og fiolin, og Thomas H. Olsen passer på lyden. Så blir det kaffe og julekaker når konserten er slutt – akkurat som før.

Billettene koster kr 150 pr stk. og bestilles på tlf. 948 23 621.
Overskuddet tilfaller menighetens arbeide blant barn og unge.

Vel møtt i Hvaler kirke 20. desember klokka 19.

PUTTEN-LEGATET

Hvert år i adventsnummeret av Hvaler menighetsblad står det en oppfordring til folk om å søke midler fra Putten Legatet. Like ofte får vi i redaksjonen spørsmål om hva Putten-Legatet egentlig er. For å få best mulig svar, tok vi kontakt med Johan Ditlev-Simonsen, dagens leder i legatstyret. Han bor i Oslo, men har eiendom og hus i Bølingshavn. Familien har lange røtter – og føler sterk tilknytning til Bølingshavn.

Olaf Ditlev-Simonsen 1920. Foto: Oslobilder.
Fotograf: Ernst Rude

Johan Ditlev-Simonsen forteller at det var hans oldefar, skipsreder Olaf Ditlev-Simonsen, som hadde ideen til legatet. Olaf Ditlev-Simonsen var en ekte Hvalergutt, som kom fra Sandbrekke på Kirkøy. Han kom opprinnelig fra helt vanlige kår, men slo seg stort opp på rederidrift.

På 1930 tallet var det tunge økonomiske tider i hele Norge, så også på Hvaler. Han mente han hadde vært svært heldig i livet og gav dette håndslaget til trengende av kjærighet til Hvaler og Hvalers mennesker. I statuttene fra 1937 sto det skrevet at midlene blant annet skulle deles ut til «nødlidende sjømenn, fiskere og deres familier». Det er avkastning fra legatet som midlene tas ifra hvert år. Legatet er oppkalt etter eiendommen Putten, som Ditlev-Simonsen kjøpte i 1918 i Bølingshavn.

Putten-Legatet er 86 år i år og det deles fortsatt ut midler.

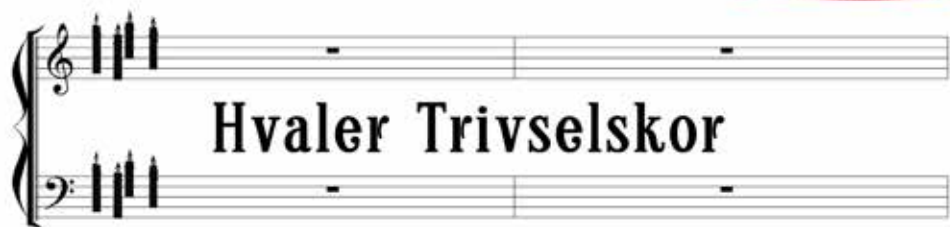
Putten-Legatet deler ut to ulike typer stipend. Legatstyret deler hvert år ut midler til Hvalerungdom under utdanning og gir støtte til videre skolegang og studier. I tillegg til skoleungdom, kan også andre av bygdens befolkning som jobber med interessante prosjekter søke.

Legatstyret består av fem faste medlemmer og to varamedlemmer, som alle er etterkommere etter skipsreder Olaf Ditlev-Simonsen.

Den andre delen av pengene som deles ut, bestemmes av en kommunal komité som består blant annet av ordfører og sokneprest. Denne komitéen behandler søknader fra enkeltpersoner, lag og foreninger som jobber med humanitære – og gode formål, se annonse på side 36.

Mer stoff om skipsreder Olaf Ditlev-Simonsen sto ellers å lese i Hvaler menighetsblads høstnummer.

rbj

Hvaler Trivselskor

Inviterer til julekonsert

Søndag 17. des. 2023

kl. 16.00 og 18.00

Musikere: Mats-André Soli
og Magne Kaspersen

Dirigent: Mette Christin Østby

Gratis billetter må bestilles på sms 905 80 164
oppgi navn, antall og tidspunkt

Foto: Anne Holmskau
Design: Wenche Lise

JULEFEST FOR DE ELDRE PÅ HVALER 2023

Lions Club Hvaler arrangerer førjulsfest for pensjonister i Hvaler kommune.

**Stedet er «Floren samfunnshus»
Torsdag 14. desember kl. 17**

Det blir servert julemiddag, riskrem og kaffe.

OBS: Av hensyn til plassen er det de første 100 påmeldte som er sikret plass.

OBS: Av hensyn til maten ønsker vi en påmelding fra dere
innen onsdag 6. desember

Pris pr. person kr 150,-

Det blir musikk, sang, allsang og underholdning.
«Julenissen kommer helt sikkert»

Velkommen til en hyggelig førjulskveld!

Trenger du/dere skyss - ta kontakt med
Egil Adolfsen 478 71 295 eller Ernst H. Fredriksen 906 71 441.

Idsjelene Cathrine Eliassen og Inger Akselsen blir takket av ordfører Mona

ROAD WORLDS FOR SENIORS

Road Worlds for seniors er et sykkeløp som utføres av godt voksne mennesker innendørs. Hvert år siden 2017 har dette blitt arrangert. Det har status som verdensmesterskap. Hvaler stilte i år opp med sitt lag, «Old but gold».

De har syklet i 4 uker på Dypedalåsen. Tidligere har de blant annet syklet fra Hvaler til Paris. I år har det vært med 254 lag og 6977 syklister. De kom fra Norge, Sverige, Danmark, Island, Finland, Irland, Scotland, England, Canada og Australia, og til sammen har de syklet 229 800 km.

I de første dagene av løpet lå Hvalerlaget «Old but gold», litt beskjedent an. Etter 14 dager lå de som nummer 12. Men ettersom slutten av løpet nærmet seg, tok «Old but gold» mer og mer inn på teten og til slutt ente de som nr. 2 - SØLV! En enorm prestasjon. Mandag 30. oktober var det premieutdeling på

Tom Hermann Lie får sin medalje

Astrid Momrak har fått pokalen på vegne av gruppa

Dypedalåsen. Her fikk gruppa en gedigen sølvpokal til odel og eie, overrakt av presidenten i Motitech, som er arrangør av løpet, Jan Inge Ebbesvik. Ordfører Mona Vauger var til stede og overrakte samtlige deltagere en flott medalje og et diplom.

Som en verdig avslutning på dagen, ble det servert snitter, marsipankake og kaffe. Takk til alle deltagerne som virkelig har satt Hvaler på kartet.

Resultatliste for Road worlds seniors 2023.

1. Bruyère Village, Canada 16904.7 km
2. Old but Gold, Hvaler Norway 11091.4 km
3. Slow Speed Demons, Moss Vale, Australia 9728.9 km

rbj

Fra seremonien

Fra medaljeutdelingen

Deltagere

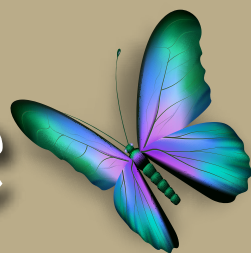

Fra medaljefesten

Samlet til fest

Barn og unge

- hva skjer i januar, februar og mars 2024

Julefest i Spjørøy kirke

Onsdag 3. januar kl. 17 – 18:30

Med julespill, juleregang, gammeldagse juleleker og julekaker. Til sist høster vi juletreet. Velkommen til små og store!

Semesterstart for Stjerneket

Onsdag 10. januar kl. 17

i Spjørøy kirke

Stjerneket er for alle som er glade i å synge og er fem år eller eldre.

Semesterstart for babysang

Tirsdag 16. januar kl. 12

på Kirkens hus, Skjørhalden

Etter sangstunden serveres lunsj.

Semesterstart for knøttesang

Tirsdag 16. januar kl. 17

på Kirkens hus, Skjørhalden

For barn fra 1 år sammen med sine voksne.

Tårnagentklubber i Drengestua ved Hvaler kirke

Mandag 29. januar, 12. februar,

26. februar og 11. mars kl. 17:30 – 19

For barn som fyller 10 og 11 år i 2024.

Invitasjon med nærmere beskrivelse kommer i posten.

Karnevalsgudstjeneste i Spjørøy kirke

Søndag 11. februar kl. 11

Kom som du er, eller kle deg ut som noe annet. Stjerneket synger. Etter gudstjenesten slår vi på piñata og spiser fastelavnsboller.

Tårnagentgudstjeneste i Spjørøy kirke

Søndag 17. mars kl. 11

Velkommen på familiegudstjeneste sammen med tårnagentene.

For spørsmål, innspill eller behov for tilrettelegging, ta kontakt med kjersti@hvaler.kirken.no eller ring 975 26 412.

Følg med på kirken.no/hvaler for oppdatert informasjon om vårens program.

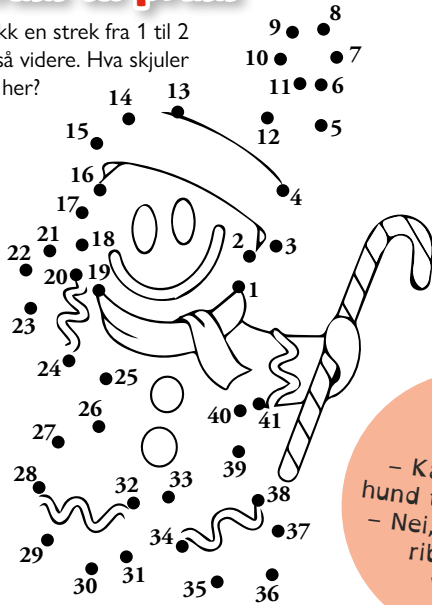

BARNAS

Prikk til prikk

Trekk en strek fra 1 til 2 og så videre. Hva skjuler seg her?

Hjelp de vise menn!

Hjelp de vise menn å finne veien til det lille Jesus-barnet.

Vits

- Kan jeg få en hund til jul, pappa?
- Nei, i år blir det ribbe, som vanlig!

Fargelegg!

Tegning: Alessandro Coppola og Lorenza De Luca

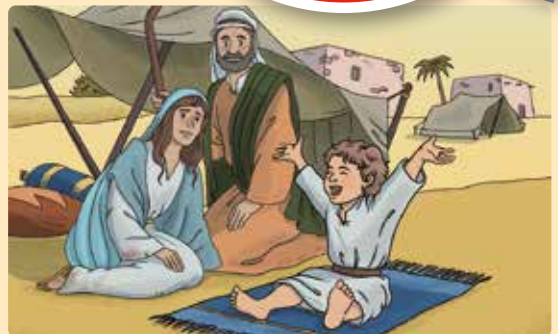
Gi barnebladet Barnas til et barn du er glad i!

Disse oppgavene er hentet fra bladet.

Bestill abonnement på sondagsskolen.no eller 22 03 71 00

Finn fem feil!

Her er Jesus, Maria og Josef. De to bildene er nesten like. Finner du de fem feilene på bildet til høyre?

Tegning: Alessandro Coppola og Lorenza De Luca

BABYSANG OG KNØTTESANG

Etter sangstunden blir det ofte konsert på Knøttesang. Dette bildet er fra Halloween-knøttesang der barn og voksne hadde kledd seg ut.

Annehver tirsdag denne vinteren, er det babysang og knøttesang. Oppstart er tirsdag 16. januar. Frem til vinterferien er vi på Kirkens hus på Skjærhalden, og etter vinterferien er vi i Spjærøy kirke.

Vi synger mange velkjente barnesanger, og lærer noen nye. Gjennom en variert sangstund med mye dans og bevegelse, får foreldre og barn opparbeidet seg et fellesrepertoar. Dermed blir det også enklere å synge sammen hjemme. Barna får gode opplevelser av fellesskap med andre barn, og voksne treffer andre småbarnsforeldre.

Babysang begynner klokken 12. De gangene vi er på Kirkens hus, serveres det lunsj etter sangstunden. De gangene vi er i Spjærøy kirke, serveres kaffe med noe attåt. Facebook-gruppen vår heter *Babysang på Hvaler*.

Knøttesang begynner klokken 17 og er for barn fra 1 år. Etter sangstunden er det tid for å leke med de andre barna, eller skravle med de andre voksne. Vi har etter hvert blitt en stor gjeng med knøttesangere, og vi er som regel over 20 barn og voksne som synger, spiller, danser og leker sammen. Facebook-gruppen vår heter *Knøttesang på Hvaler*.

Begge tilbudene er åpne for alle og koster ingenting.

**For spørsmål, ta kontakt med
kjersti@hvaler.kirken.no**

STJERNEKORET

ET TILBUD FOR BARN MELLOM 5 OG 9 ÅR

*«Smil, trall og vær glad! Humor det må vi ha!
Sett i gang, syng en sang, trall og smil dagen lang,
for er du sur og lei kurerer tonene deg!»*

Mennesker i alle aldre har glede av å delta i et fellesskap der man synger sammen. I Norge bruker visstnok over 200 000 mennesker mye av fritiden sin på å syng i kor, og det forteller jo litt om hvor stort behov vi har for å syng og syng i et fellesskap.

Å syng, leke, danse og bevege seg er helt grunnleggende ferdigheter for en som begynner på skolen. Dette må vi gi gode vekstmuligheter. Det er derfor et viktig arbeid for både skole, kulturskole, kor og frivillig musikktilbud.

Styrker vi den musikalske utviklingen bidrar vi til bedre kroppsbeherskelse, selvfølelse, god språkutvikling og samarbeidsevner. Det styrker også vår abstrakte tenkning og kan bedre innlæringen i andre fag. Musikk bidrar også til en positiv innvirkning på stress. Musikk gir glede!

Stjernekorset blir å se og høre i Hvaler kirke søndag 10. desember på gudstjenesten kl. 11. Da feirer vi Luciadagen, 13. desember, litt på forskudd. Lussekatter hører med til kirkekaffen.

Stjernekorset øver i Spjærøy kirke hver onsdag kl. 17-17.45.

På nyåret møtes koret til juletreff 3. januar kl. 17 i Spjærøy kirke, sammen med Kjersti, menighetspedagog, og deltagere fra de andre kortilbudene for barn i Hvaler menighet.

Velkommen!

Ellen

**Hvaler Musikkforening har
julekonsert i Spjærøy kirke
10. desember 2023 kl. 15.**

**Velkommen til en hyggelig konsert
med julemusikk for store og små!**

**Vi byr på julestemning og en pause i
julestria.**

Gratis inngang

GUDDOMMELIG VANN

TEKST: ØYSTEIN SPILLING, TIDLIGERE SOGNEPREST I HVALER

Vann er en kilde til undring.

For oss som liker å finlese fortellinger i Bibelen og dykke ned i detaljene, er det artig å registrere at i den første skapelsesberetningen i Første Mosebok er det noe som er til stede før skapelsen begynner. Selvsagt er Gud der, men det er noe mer. Det er vannet.

Før Skaperen setter i gang og sier: «Det bli lys» - så står det: «Guds ånd svevet over vannet». Vannet var der - altså før skaperhendelsen tok til. Ekstra tankevekkende blir det når det er slik at det hebraiske ordet «sveve» også kan også bety «ruge» - slik en fugl ligger over eggene sine og ruger frem nytt liv.

Vannet har altså en slags mellomstilling i fortellingen om skapelsen. Det blir en viktig del av den verden som bebos av fisker og fugler og dyr og mennesker. Men det er noe himmelsk over det. Det var en del av Guds verden fra før. Og - det nye livet fødes ut av vannet.

Vi vet hvor viktig vann er for alt liv. Uten vann, intet liv. Et menneskebarn begynner sitt liv i fostervann. Og skal det leve videre må det hele tiden få tilførsel av vann.

I kirken døper vi barn i vann. Jesus lot seg selv døpe, og ba oss om å fortsette med det. Vannet blir et bindeledd til det evige livet.

Det fascinerende er jo hvor merkelig vannet egentlig er. Det finnes i tre ganske ulike skikkelser. Det bløte, bevegelige vannet i bekker og fosser og i springen hjemme. Den stålharde isen som legger seg på vann når frosten kommer. Vannet som blir til fast form. Og så kan vannet faktisk bli usynlig. Det kan fordampe og vi ser det ikke lenger. Før det igjen avkjøles, kondenseres, og blir synlig.

Både is, vann og damp er samme stoff. Alt er H₂O. Men i tre ulike former. Det ligner på hvordan vi kristne beskriver Gud. Vi snakker om en tre-enig Gud. Gud i tre skikkelser. Far, Sønn og Hellig Ånd.

Det finnes en fortelling i Nytestamentet der alle tre skikkelser opptrer samtidig. Det er når Jesus blir døpt. Da er Jesus nede i ellevannet, Ånden er der som en due, og røsten fra Faderen lyder ovenfra. Den treenige Gud i tydelig adskillelse.

I samtalen med muslimer er dette et vanskelig punkt. Er Gud en eller tre? Er det mulig at Gud kan være tre? Ja, sier vi kristne. Vi skjønner det ikke, men skal vi egentlig skjønne Gud? Gud skal vi tilbe, ikke forstå.

Og vannet er en hjelper - er vannets tre skikkelser mulig, så er vel den treenige Gud det også.

PUTTEN-LEGATET

Hvert år siden 1937 har Putten-Legatet avsatt midler til utdeling i Hvalersamfunnet. Gjennom menighetsbladet kunngjøres herved legatets utdeling for 2023. Enkeltpersoner, lag og foreninger kan søke støtte til humanitære- og gode formål. Skriftlig søknad merkes: Putten-Legatet 2023 og sendes Hvaler kommune v/ ordfører, Storveien 32, 1680 Skjærhalden.

Vi minner samtidig om at hvalerungdom under utdanning kan søke om støtte til videre skolegang og studier. Disse søknadene merkes med: Utdanning – 2023, og sendes Hvaler kommune v/ordfører, Storveien 32, 1680 Skjærhalden.

Søknadsfrist er 15. januar 2024

TAKK TIL ALLE DERE

Hei alle dere som besøker kirkene på Hvaler. Vi ønsker å takke dere for all sortering dere gjør av ”avfall” på kirkegården, Nå bruker vi betydelig mindre tid med sortering av avfall, og da spesielt blant dette, er batterier. Da får vi mulighet til å bruke mer tid på andre viktige ting på kirkegården.

Vi ønsker også å takke for alle gode tilbakemeldinger vi får om kirkegården. Vi har noe reisetid mellom kirkene, så det er ikke alltid vi er oppmerksomme på alt.

Det foregår også mye i kirkene på Hvaler, og vi har derfor mange prioriteringer. Så da vil tilbakemeldinger hjelpe oss å prioritere rett.

Vi ønsker dere en god høst og en fin jul.

**Med vennlig hilsen deres kirketjenere,
Jenny og Marius**

DIN LOKALE RØRLEGGER

- Bedriften ble etablert i 1971
- Vi utfører alle typer rørlegger tjenester, og er også totalleverandør av komplette Bad og våtrom
- La oss hjelpe deg med installasjon av varmepumper, gulvvarme, vanlig utstyrsmontering og serviceoppdrag.
- Vi tilbyr høy faglig kompetanse og et stort utvalg av varer
- Egen graveavdeling for utvendige vann, avløp og terrengarbeider
- Vi kommer gjerne hjem til deg på befaring,
- Medlem av rørleggerkjeden Bademiljø
- Vi har butikk og rørlegger tjenester i Fredrikstad og på Hvaler.

EGEN GRAVEAVDELING

Vår maskinpark er tilpasset de fleste typer graveoppdrag fra minigraver til sjølekker for sjøarbeider.»

Bademiljø
BEST PÅ BAD

**BADEMILJØ
HVALER RØRLEGGERBEDRIFT AS**

Fastlandsveien 16, 1684 Vesterøy 69 37 56 60
post@hvaler-ror.no / www.bademiljo.no

Vi har Hvalers beste bredbåndsdekning

Tlf 474 81 110

post@hvalerbredband.no

Foto: Ragnar Bjørck

**Hvaler
kommune**

JØLSTAD

begravelsesbyrå
Fredrikstad og omegn

Benjamin Nordling

Birgit Groth

Hans Kristian
Helgesen

Thordis Snæland

Heidi Løkke
Sletner

Einar Nilsen

Farmannsgate 10 // Tlf: **69 130 130** (24t)
Et lokaleid begravelsesbyrå // jolstad.no

Mesterhjelp Skjærhalden as

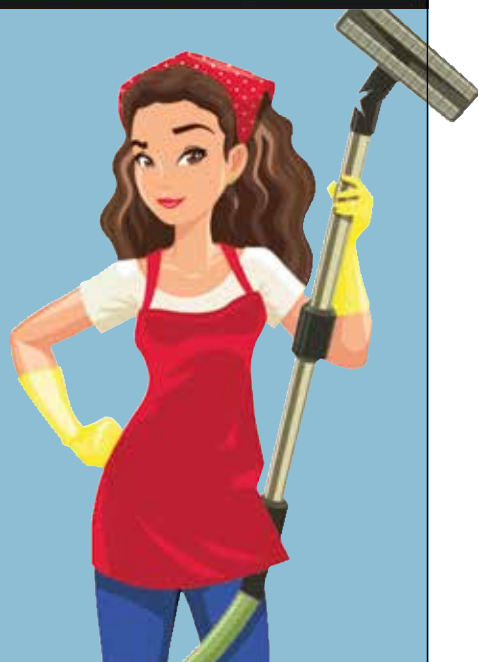
post@mesterhjelp-hvaler.no

www.mesterhjelp-hvaler.no

Ring oss så finner vi en løsning for deg!
Hytte – Hjem – Bedrift

Alt for en enklere hverdag

Tlf. Monica 403 06 155

KONSERTER OG INNSAMLING TIL NYTT FLYGEL

*Flygelets tid er til ende,
for brått kan det hende
at lyden er borte
ved trykk på de sorte
og hvite tangenter
– tross virtuosens gode talenter.*

Flygelet lar seg ikke lenger reparere, og vi ønsker å skaffe et nytt eller nyere instrument. Sett av tid til en feiende flott

**koncert lørdag den
13. januar 2024
kl. 16 i Hvaler kirke**

Etter konserten blir det servert suppe på Kirkens hus på Skjærhalden – og så blir det flere konserter etter hvert.

Det er opprettet en giverkonto: 1506.99.03026, Hvaler sokn. Du kan også vippse til nr 834008, Nytt flygel i Spjærøy kirke.

Søndag den 15. oktober var det kollekt under gudstjenesten, og det kom inn kr 7.250 – så nå er vi i gang.

Vi håper at 2024 blir det året da Spjærøy kirke både får nytt tak og nytt flygel.

Programkomité: Ingrid Dean, Benedicte Sjøvold og Mats-André Soli.

Har du forslag til komitéen?
Ta kontakt med Ingrid Dean på tlf. 485 96 188.

Trenger du murer eller flislegger?

- ALT INNEN:**
- MURING
 - PUSS
 - FLISLEGGING

KRISTIANSENS MURSERVICE HVALER

Mobil: 913 90 611 – E-post: paal-mur@online.no
Prinseveien 6 – 1680 Skjærhalden

– GODKJENT VÅTROMSOPPDRAG –

Martin

Heidi

Roy

Inger-Lise

Hanne

Toril

Plutselig er stolen tom...

Vi som er igjen lærer oss å leve med minnene,
men først kan det være godt å ta farvel.

69 35 40 20

Alltid tilgjengelig.

FONUS Begravelsesbyrå har kontorer
over hele Østfold, og vi er her for alle på Hvaler.

FONUS

BEGRAVELSESBYRÅ

fonus.no

FRA FORENINGSLIVET PÅ HVALER

HVALER HAGELAG - FOLKETS HUS, SPJÆRØY

23.11 kl. 18: Kranseverksted (Obs! Påmelding!).

04.12 kl. 18: Hagekveld. Plantmania ved Tonje Bergh fra Sommerhytta.

18.12 kl. 18:30: Frøbyttekveld.

05.02 kl. 18: Snittblomster-hagen med Erik André Hvidsten.

04.03 kl. 18: Hagekveld. Hildur Hauksdottir snakker om urter.

ASMALØY MISJONSFORENING

Samlinger på Asmaløy bedehus den siste mandagen i måneden kl. 19.

Velkommen!

Kontaktperson: Anne Hvalgård,

Telefon: 995 83 695

STRIKKEKAFE VESTERØY BEDEHUS, HAUGE

Kl. 19-21.30.

24.01. / 24.02. / 20.03. / 17.04.

Ta med deg egen drikke så serverer vi noe å bite i.

Velkommen!

Kontaktpersoner: Tove Arntsen,

telefon: 470 28 123

Hanne Moe, telefon: 990 33 434

JULEMARKED

Vesterøy bedehus, Hauge.

Lørdag 25.11. kl.11-16. Søndag 26.11. kl. 12-15.

- hjemmestrikkede og heklede gensere, luer, votter, sokker, pledd m.m
- hjemmefarget garn
- julebakst og syltetøy
- julekort og julepapir i spennende design
- sydde luer og handlenett
- skinn og treprodukter

Velkommen!

SØNDRE KIRKØY MISJONSFORENING

28.01. / 01.02. / 24.03.

Kirkens hus kl. 17. *Velkommen!*

Kontaktperson: Hilde Grosch Larsen, telefon: 918 32 226

NORMISJON

04.01. / 01.02. / 07.03. Kirkens hus kl. 18.

Velkommen!

Kontaktperson: Hilde Grosch Larsen, tlf.: 918 32 226

SJØMANNSMISJONEN

08.01. / 12.02. / 11.03.

Kirkens hus kl. 19-21.

Velkommen!

Kontaktperson: Ragnhild Nordengen, telefon: 482 24 071

Sjømannsmisjonen arrangerer åpen kafe på Kirkens hus 1. søndag i advent, fra kl. 14-19.

Salg av kaffe, saft, vafler og kaker. Salg av julegaver, bl.a. kaker, julekort, hvalerkalenderen, strikkede og heklede produkter...m.m. utlodning.

Velkommen!

STRIKKEKAFE/HÅNDARBEIDSKAFE PÅ KIRKENS HUS

Vi møtes kl. 11-14 første lørdag i måneden og oftere etter innfallsmetoden. Annonseres alltid på facebook, (hvalergruppa og hvalerfolket).

Velkommen!

Kontaktperson: Ingerid Bjercke, tlf.: 905 67 519

VESTERØY MISJONSFORENING

09.01. / 23.01. / 06.02. / 20.02. / 06.03. / 20.03. / 03.04. / 17.04. Vesterøy bedehus kl.18.

Velkommen!

Kontaktperson: Ragnhild Kjellsen, telefon: 951 24 337

Frist for å sende inn stoff til menighetsbladet nr. 1 2024 er 25. februar.

Velkommen til Tannlegene på Hvaler

På Oris Dental Hvalertannlegene tilbyr vi alt av tannbehandling, utført av dyktige behandlere, med den nyeste teknologien og det hyggeligste personalet, så du alltid er sikret premium behandling fra trygge fagfolk.

Du finner oss her:
Norderhaugveien 14,
1684 Vesterøy

**Ring oss:
69 37 77 07**

Bestill time:

GUDSTJENESTER VINTEREN 2024

Alle gudstjenester begynner kl. 11, hvis ikke annet tidspunkt er oppgitt.

1. jan. kl. 12	Domkirken	Felles tverrkirkelig gudstjeneste.
7. jan.	Hvaler	Gudstjeneste. Prest Grethe Hummel.
14. jan.	Spjørøy	Gudstjeneste. Prest Kristin Helgen.
21. jan.	Hvaler	Gudstjeneste. Konfirmanter deltar. Prest Grethe Hummel.
28. jan.	Spjørøy	Gudstjeneste. Prest Grethe Hummel.
4. febr.	Hvaler	Gudstjeneste. Prest Maria Vassli Gjære.
11. febr.	Spjørøy	Gudstjeneste for små og store. Fastelavn og karneval. Saniteten deltar med blant annet fastelavnsboller. Prest Grethe Hummel.
18. febr.	Hvaler	Gudstjeneste i fastetiden. Prest Grethe Hummel.
25. febr.	Spjørøy	Gudstjeneste i fastetiden. Prest Kristin Helgen.
3. mars	Hvaler	Gudstjeneste i fastetiden. Prest Grethe Hummel.
10. mars	Spjørøy	Gudstjeneste i fastetiden. Konfirmanter deltar. Prest Grethe Hummel.
17. mars	Spjørøy	Gudstjeneste for små og store. Maria Budskapsdag. Tårnagentene deltar. Kjersti Morland og prest Maria Vassli Gjære.

Med forbehold om endringer. Mer informasjon på kirken.no/hvaler.

Ved behov for transport til kirken: Fra vest kontakt: Øyvind Olsen, tlf. 480 66 969.

Fra øst kontakt: Grethe Hummel, tlf. 481 83 510.

En jul å

glede seg til

Mange familier går en tøff tid i møte.
Din støtte kan gi barn som «ida» en tryggere jul.

VIPPS en gave til 13130
Gi på konto 3201 52 74165

 Blå Kors

HVALER

FLEX

Skal du **handle**,
til **frisøren**,
eller kanskje
besøke en venn
som bor et
stykke unna?
Da kan du kanskje
reise dit med **Flex**

BESTILLINGSREISE

Flex bestillingstransport må forhåndsbestilles, og kjører i enkelte områder i kommunen. Hvis du er nysgjerrig på om du kan reise med Flex – ta kontakt med vårt kundesenter på telefon 69 12 54 80.

Tlf. 69 12 54 80

| ostfold-kollektiv.no

PRIVATMEGLEREN
FREDRIKSTAD

Kun det beste på dine vegne

PrivatMegleren selger flest boliger i Norge målt per megler. Vi får attraktive boliger til å se ekstraordinære ut. Boligens behov for å oppnå sitt potensiale er alltid førende for våre valg og fremgangsmåte, fordi riktig presentasjon er den raskeste veien til høyest mulig pris.

PrivatMegleren Fredrikstad har lang fartstid med håndplukkede meglere fra de beste i bransjen i tillegg til kraftfulle verktøy innen markedsføring.

Wilbergjordet 2, 1605 Fredrikstad • Tlf. 97 17 86 20
www.privatmegleren.no/fredrikstad

SORG OG GLEDE I VÅRE KIRKER

DØPTE

Hvaler kirke

Jens Emil Hansen

DØPTE

Spjærøy kirke

Alma Grønnet Johansen

Mathilde Hansen Blomquist

VIELSER

Hvaler kirke

Michelle Lilleby Johansson &

Kristian Møystad Bjørnland

VIELSER

Spjærøy kirke

UTEVIELSER på Hvaler

Maria Helene Bjørnsen &

Alexander Flesjø Christiansen

JORDFESTEDE

Hvaler kirke

Egil Øyvind Andersen

Ruth Nilsen

Ragnhild Anne-Lene Akselsen

Vidar Pedersen

Ingrid Rørheim

Spjærøy kirke

Astrid Berthelsen

Ingrid Marie Nore

Gøsta Ekman

Knut Terje Adolfsen

Gaver til Hvaler menighet:

Hvaler menighetsblad

VIPPS 595306, eller konto 1506.23.78902

Hvaler kirke, analyse alder

VIPPS 777132, eller konto 1506.84.40901

Nytt flygel til Spjærøy kirke

VIPPS 834008, eller konto 1506.99.03026

Terje Fladeby

Jarle Olsen

Cathrine G. Jakobsen

Ulf Jakobsen

Jane Johnsen

Mads E. Johansen

Bjørnar Pettersen

Lokalt begravelsesbyrå med mannskap og kontor i Fredrikstad

Kontortid i Veumveien 08:00-15:30, Vaktelefon 24T, Tlf. 69 31 30 62.

FREDRIKSTAD
BEGRAVELSESBYRÅ
KLEMET JOHANSEN etabl. 1885

Veumveien 51,
1613 Fredrikstad | Tlf. 69 31 30 62
fredrikstadbeg.no

BORGE
BEGRAVELSESBYRÅ
ELLEN MARGARETH BYE

Roald Amundsenvei 61a,
1654 Sellebakk, etter avtale.
Tlf. 69 34 53 35

Julelunsj

Røde Kors Hvaler og Hvaler menighet inviterer til koldtbord og julestemning julaften kl. 11 – 13:30 på Kirkens hus.

Takk til:

Spar Skjærhalden

KIWI Vesterøy

Sjømatrestauranten

Første Reis

Lions Club Hvaler

Havfruen blomster

Kakejentene Helén og Ann-Marie

Velkommen søndag den 24. desember kl. 11

 Røde Kors Hvaler

DEN NORSKE KIRKE
Hvaler menighet